

JURIDISKA FAKULTETEN
vid Lunds universitet

Ella Lundblad Stene

Genuin tro eller verklig risk?

En kritisk granskning av beslutsfattares bedömning av konvertiters skyddsbehov sur place

JURM02 Examensarbete

Examensarbete på juristprogrammet
30 högskolepoäng

Handledare: Vilhelm Persson

Termin för examen: period 2 VT2020

SUMMARY	1
SAMMANFATTNING	2
FÖRKORTNINGAR	3
1 INLEDNING	4
1.1 Introduktion	4
1.2 Syfte och frågeställning	5
1.3 Avgränsning	5
1.4 Metod	6
1.5 Material och forskningsläge	8
1.6 Disposition	10
2 DET RÄTTSLIGA RAMVERKET	11
2.1 Rätten att söka asyl och skyddet mot non-refoulement	11
2.2 Flyktingdefinitionen och skyddsbehov sur place	12
2.3 Flyktingskap på grund av konverison sur place	14
2.3.1 Välgrundad fruktan	14
2.3.2 Förföljelse	16
2.3.3 Religion	17
2.3.3.1 Religion och konversion enligt mänskliga rättigheter	17
2.3.3.2 Religion och konversion ur ett interdisciplinärt perspektiv	19
3 UTREDNINGSANSVAR OCH BEVISPRÖVNING	22
3.1 Parternas utredningsansvar	22
3.2 Bevisprövning	23
3.2.1 Bevisbörda	24
3.2.2 Beviskrav	25
3.2.3 Benefit of the doubt	25
3.2.4 Utsagans trovärdighet	27
3.2.4.1 Detaljrikedom	27
3.2.4.2 Intern samstämmighet i utsagan	28
3.2.4.3 Extern samstämmighet med bevisning	29
3.2.4.4 Rimlighet	29
3.2.4.5 Den sökandes uppträdande	30
4 SKYDDSBEDÖMNING AV KONVERSION SUR PLACE	32
4.1 Genuinitet	32
4.1.1 Extern bevisning	34
4.1.2 Konversionsberättelsens trovärdighet	35

4.1.2.1	Tidpunkt och plats för konversionen	35
4.1.2.2	Konversionens bakomliggande motiv	36
4.1.2.3	Personliga och intellektuella resonemang	38
4.1.2.4	Kunskap och utövande	40
4.2	Tillskriven religiös övertygelse	42
4.3	The eye of the persecutor test	43
5	ANALYS OCH DISKUSSION	46
5.1	Nuvarande skyddsbedömning	46
5.1.1	Genuinitet och trovärdighet	47
5.1.2	Tillskriven religiös övertygelse	49
5.2	Alternativ skyddsbedömning	50
	BILAGA: ANALYS AV DOMAR OCH BESLUT	54
	KÄLL- OCH LITTERATURFÖRTECKNING	58
	RÄTTSFALLSFÖRTECKNING	63

Summary

In order to obtain refugee status, it requires that the applicant's need for protection attributes to one of the grounds of persecution in the refugee definition. Thus, if the refugee has a well-founded fear for other reasons, they are not a refugee. When the applicant states a need for protection sur place, for purposes of religious conversion, the refugee status determination focuses on whether the applicant's need for protection attributes to religion as a ground of persecution. It is the applicant that bears the burden of proof to establish a probable risk for religious persecution. Whether or not the applicant has fulfilled this burden is dependent on the available evidence of the case and the decision maker's evaluation of its whole. Through a critical review of the current assessment of converts' need for protection sur place, this thesis narrates Swedish decision maker's examination of the applicant's "genuineness". This examination is founded on the assumption that a person who has not converted for a reason of genuine religious belief is presumed not to live as a convert at the return to the country of origin; hence there is no need for protection. The examination consists of an assessment of evidence and the credibility of the applicant's testimony. Since certificate of baptisms and reverends' certification of the applicant's genuine belief are recognized with limited value of proof, the need for protection will depend upon whether the applicant's testimony is deemed to make the conversion's genuineness probable. By studying precedent cases, previous research, UNHCR handbook and guidelines as well as analysing cases and decisions from the Migration Court and the Migration Agency, this thesis identifies a set of "criterias" that a convert is expected to meet in order to be viewed as genuine. The thesis also shows that the absence of a common understanding of how a genuine convert behaves implies that the applicant's need for protection depends on the *decision-maker's belief of the applicant's belief* and not *the applicant's belief*. The inherently legal uncertainty of the genuineness test appears even more clearly in an account of *the eye of the persecutor test*, shifting the focus from the applicant's belief and conversion to the actual risk of persecution. The assessment of the need for protection then intends to clarify how the potential persecutor will view the applicant's conversion. This method has similarities to the evaluation of imputed religious belief, still, it entails a more direct focus on risk by considering all the circumstances that may give rise to the persecution of a person who has converted. Whether the applicant converted for reasons of a genuine religious belief is thus no longer relevant, since it is the *persecutor's belief of the applicant* that defines the risk. The thesis' analysis specifies and problematizes the genuineness test as a method for assessing a convert's need for protection sur place, with a particular focus on its function and effects. Lastly, the benefits of *the eye of the persecutor test* as an alternative method when assessing the need for protection are substantiated.

Sammanfattning

För erhållande av flyktingstatus krävs det att den sökandes skyddsbehov kan hänföras till någon av de skyddsgrundande egenskaperna i flyktingdefinitionen. Om den sökande har en välgrundad fruktan för förföljelse av en annan anledning är hen alltså inte flykting. Då den sökande anför ett skyddsbehov sur place på grund av konversion fokuseras bedömningen på om den sökandes skyddsbehov är hänförligt till skyddsgrunden religion. Det är den sökande som bär bevisbördan för att det föreligger en sannolik risk för förföljelse på grund av religion. Huruvida den sökande uppfyller denna börda beror på den bevisning som läggs fram i ärendet och beslutsfattarens bedömning av dess helhet. Genom kritisk granskning av rådande bedömning av konvertiters skyddsbehov sur place redogör uppsatsen för svenska beslutsfattares prövning av den sökandes ”genuinitet”. Denna prövning vilar på antagandet att en person som inte konverterat av en genuin övertygelse inte antas leva som konvertit vid ett återvändande till ursprungslandet varför det inte föreligger något skyddsbehov. Prövningen består av en värdering av bevis och trovärdigheten i den sökandes utsaga. Eftersom dopbevis och pastorers intygande om den sökandes genuina tro tillerkänns mycket låga bevisvärden kommer skyddsbehovet att bero på om den sökandes berättelse anses göra sannolikt att konversionen är genuin. Genom studie av vägledande rättsfall, tidigare forskning, UNHCR:s handbok och riktlinjer samt analys av domar och beslut från migrationsdomstolen respektive Migrationsverket redogör uppsatsen för ett antal ”kriterier” som en konvertit förväntas uppfylla för att bedömas genuin. Uppsatsen visar även att frånvaron av en gemensam förståelse för hur en genuin konvertit uppträder medför att den sökandes skyddsbehov beror på *beslutsfattarens tro om den sökandes tro* och inte *den sökandes tro*. Genuinitetsprövningens inneboende rättsosäkerhet framträder än tydligare vid en redogörelse av *the eye of the persecutor test*, vilket skiftar fokus från den sökandes tro och konversion till den faktiska risken för förföljelse. Skyddsbedömningen avser då klarlägga hur den sökandes konversion kan betraktas av den potentiella förföljaren. Denna metod har likheter med bedömningen av tillskriven religiös övertygelse men medför ett tydligare fokus på risk genom att ta hänsyn till alla omständigheter som kan ge upphov till förföljelse av en person som konverterat. Huruvida den sökande konverterat av en genuin religiös övertygelse är då inte längre relevant, eftersom det är *förföljarens tro om den sökande* som definierar risken. I analysen preciseras och problematiseras genuinitetsprövningen som metod för bedömning av en konvertits skyddsbehov sur place med särskilt fokus på dess funktion och effekter. Avslutningsvis konkretiseras de fördelar som en skyddsbedömning enligt *the eye of the persecutor test* kan medföra.

Förkortningar

Allmänna förklaringen	Allmänna förklaringen om de mänskliga rättigheterna
Asylprocedurdirektivet	Europaparlamentets och rådets direktiv 2013/32/EU av den 26 juni 2013 om gemensamma förfaranden för att bevilja och återkalla internationellt skydd
EASO	European Asylum Support Office
EKMR	Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna
EU	Europeiska Unionen
EU-stadgan	Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna
Flyktingkonventionen	1951 års konvention angående flyktingars rättsliga ställning
ICCPR	International Covenant on Civil and Political Rights
New York-protokollet	1967 års protokoll angående flyktingars rättsliga ställning
Prop.	Proposition
Skyddsgrundsdirektivet	Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/95/EU av den 13 december 2011 om normer för när tredjelandsmedborgare eller statslösa personer ska anses berättigade till internationellt skydd, för en enhetlig status för flyktingar eller personer som uppfyller kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande, och för innehållet i det beviljade skyddet
SOU	Statens offentliga utredningar
UNHCR	United Nations High Commissioner for Refugees
UtlL	Utlänningslag (2005:716)

1 Inledning

1.1 Introduktion

Rätten att byta religion eller att inte påtvingas en viss trosuppfattning är en grundläggande fri- och rättighet.¹ Denna rätt tillkommer var och en, oavsett etnisk bakgrund, medborgarskap eller rättsliga status. Att internationella överenskommelser och instrument garanterar en sådan frihet innebär däremot inte att alla världens människor har möjlighet att utöva sin religionsfrihet. Enligt islamisk lag är konversion, avståndstagande från islam samt hädelse att betrakta som apostasi och därmed straffbart.² En person som konverterat eller gjort sig skyldig till hädelse har tre dagar på sig att återgå till islam respektive ångra sina uttalanden för undvikande av straff.³

Apostasi är kriminaliserat i 22 av världens länder, däribland Afghanistan och Iran.⁴ I Afghanistan bestraffas apostasi i enlighet med Hanafiskolan vilken föreskriver dödsstraff,⁵ frihetsberövande eller konfiskering av egendom vid avfall från islam. Konvertering till en annan religion utgör ett särskilt allvarligt brott och är straffbelagt med halshuggning för män samt livstids fängelse för kvinnor. En person som betraktas som apostat riskerar även att utsättas för våldsamma attacker av omgivningen.⁶ Individer som fördömt behandlingen av kvinnor eller publicerat icke officiella översättningar av Koranen har anklagats för blasfemi av myndigheter.⁷ För undvikande av sanktioner eller våld krävs iakttagande av religiösa och kulturella praktiker och att utåt sett framstå som anhängare av islam. Myndigheterna hotar med utvisning för det fall konvertiter inte återgår till islam och även om det sällan rapporteras om lagföring av apostater visar landinformation att åtal förekommit under de senaste åren.⁸ Konvertiter vittnar fortsatt om ett liv i fruktan för myndigheters bestraffning samt repressalier från samhälle och familj.⁹

Orsakerna till varför en person flyr sitt ursprungsland kan vara många, men inte alla skäl ger rätt till asyl. En person som riskerar förföljelse på grund av att denne konverterat kan ha rätt till internationellt skydd om

---

¹ Se bl.a. artikel 18 i UN General Assembly, Universal Declaration of Human Rights, 10 December 1948, 217 A (II). Hädanefter ”Allmänna förklaringen”.

² Stanford Law School, Rule of Law Program, Afghanistan Legal Education Project, An Introduction to the Laws of Afghanistan, 4th Edition, 2017, s. 139; EASO, Country Guidance: Afghanistan. Guidance note and common analysis, June 2019, s. 68. Hädanefter ”EASO (2019)”.

³ EASO (2019) s. 68.

⁴ Humanists International, The Freedom of Thought Report 2019: A Global Report on the Rights, Legal Status and Discrimination Against Humanists, Atheists and the Non-religious.

⁵ Lifos Temarapport, Afghanistan: Kristna, apostater och ateister, 2017-12-21, version 1.0, s. 11 ff. Hädanefter ”Lifos (2017)”.

⁶ EASO (2019) s. 68.

⁷ Lifos (2017) s. 15.

⁸ EASO (2019) s. 68 f.

⁹ Lifos (2017) s. 11 ff.

förutsättningarna är sådana som anges i flyktingkonventionens artikel 1A(2). För det fall den asylsökande konverterat efter att ha lämnat ursprungslandet kan ett skyddsbehov sur place¹⁰ uppstå. Behovet av skydd är då hänförligt till omständigheter som den sökande själv åsamkat genom byte av religion,¹¹ vilket inte sällan medför en misstro från beslutsfattare om den sökandes motiv till konversionen.¹²

Vi säger inte att den som inte är ”genuin” är en lögnare. Personen kanske är kristen, men vi kanske inte upplever att det är tillräckligt djupt, utan att det är något som sker här och nu.¹³

1.2 Syfte och frågeställning

Uppsatsen syftar till att kritiskt granska bedömningen av asylsökandes skyddsbehov sur place vid anförande av religiös konversion. Då bedömningen av asylsökande omfattar tillämpning av både asyrlättsliga regler och förvaltningsrättsliga principer medför syftet ett behov av att studera den mer allmänna bedömningen av skyddsbehov. Detta inbegriper frågor om vem som bär bevisbördan, vad som omfattas av parternas respektive utredningsansvar liksom bedömning av en utsagas trovärdighet i allmänhet. Det är nödvändigt att ha en förståelse för den grundläggande processen innan perspektivet kan centreras till de särskilda faktorer som gör sig gällande vid konversion sur place.

Följande frågeställning besvaras i uppsatsen:

- Hur bedöms en asylsökandes skyddsbehov sur place då denne anför konversion?

1.3 Avgränsning

I enlighet med uppsatsens syfte är det endast skyddsbehov på grund av att den sökande konverterat efter ankomst till Sverige som behandlas. Konvertiters möjlighet att erhålla asyl är därför avgränsat mot flyktingskap. En konvertits övriga eventuella möjligheter att erhålla uppehållstillstånd, så som alternativt skyddsbehövande, utreds därför inte.

---

¹⁰ United Nations High Commissioner for Refugees, Handbook on Procedures and Criteria for Determining Refugee Status, 1998, HCR/1P/4/ENG/REV.4., p.96. Hädanefter ”UNHCR:s handbok”. I uppsatsen förekommer även formuleringen ”konversion sur place”. Den korrekta användningen av sur place är att relatera det till skyddsbehovet, men de två formuleringarna åsyftar dock samma sak – nämligen den att konversionen skett efter det att den sökande lämnat ursprungslandet vilket medfört ett skyddsbehov sur place. Att tala om ”konversion sur place” är en vanligt förekommande och accepterad formulering i rättstillämpningen. Se bl.a. MIG 2011:29 och Migrationsverket, Rättsligt ställningstagande angående metod för prövningen då religion, inklusive konversion och ateism m.m. åberopas som asylskäl, SR 46/2018, 2018-12-13. Hädanefter ”SR 46/2018”.

¹¹ UNHCR:s handbok, p. 96.

¹² Musalo (2004) s. 218; Samahon (2000) s. 2215.

¹³ Sanna Torén Björling, ”Osäker bedömning av kristna konvertiter”.

Uppsatsen redogör för en mycket begränsad del av vad som ryms inom bevisprövning i asylrätten eftersom det endast är tänkt att ge en grundläggande förståelse inför den senare framställningen. Vidare är inte avsikten att förklara hela den asylrättsliga processen, varför endast de delar av direkt relevans för uppsatsens syfte behandlas. Detta medför att delar av den skyddsbedömning som beslutsfattare har att vidta inte redogörs för alls eller endast i mycket begränsad omfattning. Frågan om den sökandes identitet och hemvist, liksom internflyktsalternativ, är exempel på sådant som inte tas upp.¹⁴

Eftersom skyddsbedömningen inbegriper en utredning av risk för förföljelse medför detta ett behov av att studera faktiska förhållanden i den sökandes ursprungsland.¹⁵ I fall då det finns ett behov av att precisera eller exemplifiera relevanta aspekter som kan påvisa risk för konvertiter används Afghanistan som referens. Detta beror endast på att de domar och beslut som refereras till i uppsatsen till övervägande del rör sökande från Afghanistan.

Konversion innebär övergång till en annan religion och apostasi ett frivilligt eller framtvingat avfall från religion.¹⁶ Eftersom i princip allt material, inklusive praxis, som används i uppsatsen endast behandlar apostasi från islam och konversion från islam till kristendomen är arbetet begränsat till detta.

1.4 Metod

För besvarande av uppsatsens frågeställning är det nödvändigt att tillämpa olika metoder beroende på i vilket syfte information inhämtas. Kapitel två bidrar med en grundläggande förståelse för det rättsliga ramverk som styr bedömningen av konvertiters skyddsbehov sur place. Under 2.1, 2.2 samt 2.3.3.1 redogörs för rätten att söka asyl, skyddet mot non-refoulement, flyktingdefinitionen, skyddsbehov sur place samt religion och konversion enligt mänskliga rättigheter. Lagtexten är i centrum för framställningen och redovisningen har karaktären av en presentation av gällande rätt. Avsikten är endast att redovisa vilken reglering som beslutsfattaren har att förhålla sig till och inte att gå närmre in på bestämmelsernas funktion eller tillämpning.

Redogörelsen för flyktingskap på grund av konversion sur place under avsnitt 2.3 har ett betydligt djupare fokus på flyktingdefinitionens funktion och har därför rättsdogmatiska inslag. Den rättsdogmatiska metoden går i huvudsak ut på att beskriva gällande rätt i enlighet med hur den kan förstås av allmänt accepterade rättskällor, d.v.s. lagstiftning, praxis, förarbeten och doktrin.¹⁷ Förståelsen erhålls genom tolkning, fastställande och systematisering av

---

¹⁴ Internflykt anses inte vara relevant för personer som konverterat. Se Migrationsverket, Rättsligt ställningstagande om prövning av skyddsbehov för medborgare från Afghanistan, RS/007/2020, s. 22.

¹⁵ Se nedan kapitel 2.3.2.

¹⁶ NE, ”konvertera; NE, ”apostat”.

¹⁷ Nääv och Zamboni (2018) s. 21.

rättskällorna, med andra ord, identifiering av de lege lata.¹⁸ Framställningen består av en översiktlig och systematisk redogörelse för några av flyktingdefinitionens rekvisit enligt tillämplig reglering, doktrin, riktlinjer och till viss del förarbeten.

Avsnitt 2.3.3.2 om religion och konversion ur ett interdisciplinärt perspektiv utgår i första hand från en sammanställning av studerad religionsvetenskaplig och sociologisk litteratur. Ändamålet med detta avsnitt är inte att analysera texterna i sig, utan att bidra med ett kontrasterande perspektiv på religion och konversion till den rättsliga förståelsen.

Uppsatsens tredje kapitel om utredningsansvar och bevisprövning är sammanställt efter studier av juridisk litteratur samt rättsliga riktlinjer och praxis, vilket gör att metoden har rättsanalytiska drag. Enligt Sandgren skiljer sig den rättsanalytiska metoden från den rättsdogmatiska på så vis att den inte söker identifiera gällande rätt, utan snarare analysera rätten. Metoden tillåter därför ett vidare syfte och ett friare tillvägagångssätt genom att inte begränsa analysen till någon särskild form av material.¹⁹ Syftet med det tredje kapitlet är att erbjuda en vidare förståelse för vad parternas utredningsansvar innebär samt hur bevisprövningens principer påverkar bedömningen av konvertiters skyddsbehov sur place. Vidare har bedömningen av den sökandes trovärdighet analyserats och konkretiserats i form av kategorier.

Kapitel fyra om skyddsbedömning av konversion sur place har också rättsanalytiska drag med ett tydligt fokus på hur det studerade ämnet kan förstås enligt praxis, rättsliga ställningstaganden från Migrationsverket, internationella riktlinjer samt doktrin. Framställningen fokuserar på hur beslutsfattare bedömer konvertiters skyddsbehov sur place vilket förutsätter en närmre studie av hur domslut och beslut formuleras. Redogörelsen av konversionsberättelsens trovärdighet utgår i första hand från internationella riktlinjer och doktrin samt tidigare forskning och egen genomförd analys av migrationsverkets domar och Migrationsverkets beslut. Eftersom få migrationsrättsliga ärenden beviljas prövningstillstånd hos migrationsöverdomstolen är migrationsdomstolen ofta sista instans, varför dessa domar på sätt och vis blir vägledande för rättstillämpningen.²⁰

Den egna analysen omfattar tolv domar från migrationsdomstolen samt sju beslut från Migrationsverket. Analysen redovisas i sin helhet i "Bilaga: Analys av domar och beslut". Urvalet av domar och beslut gjordes genom systematiserad sökning på JP Rättsfallsnet - Migration²¹ efter domar från Migrationsöverdomstolen. Sökorden som användes var "konversion", "konvertit", "konvertera", "apostat" och "genuin". Migrationsöverdomstolens domar behandlade inte frågan om den sökandes genuinitet och användes därför som en ingång till migrationsdomstolens domar liksom Migrationsverkets beslut vilka således är underlag för analysen.

---

¹⁸ Sandgren (2018) s. 49.

¹⁹ Ibid. s. 50 f.

²⁰ Segenstedt och Stern (2011) s. 8.

²¹ JP Infotorg, <https://www.jpinfo.net.se/JP-RattsfallsnetMigration/start/>.

Det gjordes ingen begränsning för årtal och av 128 träffar identifierades tolv domar där huvudfrågan för ärendet hos migrationsdomstolen var konversion. I sju av dessa tolv domar fanns Migrationsverkets beslut bifogat.

Analysen av domar och beslut genomfördes genom bearbetning och systematisering av olika kategorier. Valet av kategorier formulerades efter en första läsning av dokumenten varigenom de mest återkommande aspekterna fick representera en kategori, så som exempelvis ”detaljerade och tydliga svar på centrala kunskapsfrågor”. Vid en andra läsning av dokumenten gjordes sedan en anmärkning för varje gång som kategorin förekom, d.v.s. för var gång som beslutsfattaren visade en förväntan på den sökande att lämna ”detaljerade och tydliga svar på centrala kunskapsfrågor”. Av analysen framgår alltså hur många gånger en kategori förekommer i de analyserade domarna och besluten. Analysresultatet användes sedan för formulerande av ett antal kriterier i avsnitt 4.1.2 om konversionsberättelsens trovärdighet, t.ex. ”kunskap och utövande”, där avsikten är att påvisa en tendens under beslutsfattarens skyddsbedömning av sökanden som konverterat sur place. Den egna analysen kan inte ses som representativ för svensk rättspraxis då urvalet skett förhållandevis slumpvis och endast omfattar ett fåtal domar och beslut. Det ger därför inte anspråk på att visa hur rätten är utan snarare exempel på beslutsfattarens bedömningar.

1.5 Material och forskningsläge

Materialet som refereras till i uppsatsen är i första hand rättskällor och inom området för asylrätt. UNHCR:s handbok²² och riktlinjer om religion²³ ger ledning i ärenden som rör konversion sur place. Eftersom dokumenten anses utgöra tillämpliga rättskällor inom asylrätten²⁴ och enligt svensk praxis²⁵ ska användas vid bedömningen av denna typ av ärenden har de en central roll i framställningen. För avsnitt 3.2 om bevisprövning har mycket material erhållits från *Bevis 8: Prövning av migrationsärenden*²⁶ och då i synnerhet de delar som Christian Diesen står för.

Det råder en avsaknad av svensk forskning om trovärdighetsbedömningar inom migrationsrättens område. Möjligheten att överklaga till förvaltningsrätt och kammarrätt infördes först 2006. I jämförelse med andra länder är praxis från nuvarande ordning således begränsad.²⁷ Frånvaron av svensk vägledning återspeglas i uppsatsen genom att det i första hand är internationell doktrin och internationella dokument samt riktlinjer som används i avsnittet om utsagans trovärdighet under avsnitt 3.2.4. För identifiering av relevanta

---

²² UNHCR:s handbok.

²³ United Nations High Commissioner for Refugees, Guidelines on International Protection No.6: Religion-Based Refugee Claims under Article 1A(2) of the 1951 Convention and/or the 1967 Protocol relating to the Status of Refugees, Distr. General, HCR/GIP/04/06, 28 april 2004. Hädanefter ”UNHCR:s riktlinjer nr. 6”.

²⁴ Prop. 1996/97:25, s. 96 f; SOU 2006:6, s. 88.

²⁵ MIG 2011:29.

²⁶ Andersson et al. (2018), se bl.a. avsnitt ”IV Bevisvärdering i flyktingärenden”.

²⁷ Thorburn Stern och Wikström (2016) s. 161.

aspekter under trovärdighetsbedömningen görs avstamp i UNHCR:s *Beyond Proof, Credibility Assessment in the EU Asylum Systems*²⁸ och EASO:s *Judicial analysis: Evidence and credibility assessment in the context of the Common European Asylum System*.²⁹ UNHCR:s rapport syftar till att harmonisera trovärdighetsbedömningar mellan medlemsländerna. Den avser dock endast bedömning av trovärdighet vid den huvudsakliga asylprocessen och omfattar därmed inte särskilda avvägningar som kan aktualiseras vid exempelvis efterföljande ansökningar eller överklaganden. Den tar inte heller hänsyn till de specifika trovärdighetsaspekter som religiös konversion medför.³⁰ EASO:s rapport utgör här ett komplement eftersom den riktar sig till beslutsfattare inom EU som utför granskning eller omprövning av lägre instans beslut.³¹

Trots frånvaro av svensk forskning har mycket material erhållits från UNHCR:s rapport *Kvalitet i svensk asylprövning*³² från 2011 av Liv Feijen och Emilia Frennmark. I studien granskas Migrationsverkets utredning av och beslut om asyl vilket även inkluderar trovärdighetsbedömningar. Här lämnas även förslag på förbättringar. En annan studie som varit av betydelse för uppsatsens formulerande är *Migrationsrätt: Skyddsbehov och trovärdighet – bedömning i asylärenden*³³ av Rebecca Thordburn Stern och Hanna Wikström från 2016. Arbetet innehåller en bred forskningsöversikt och diskussion om trovärdighet och därtill särskilt fokus på genuinitetsprövningar av asylsökande konvertiter.

2019 utgavs *Konvertitutredningen: Rapport om Migrationsverkets hantering av konvertiters asylprocess*³⁴ vilken analyserar Migrationsverkets bedömning av konvertiters genuinitet under asylprövningen. Initiativet till rapporten togs inom Pingst och är ett resultat av ett samarbete mellan ett antal större frikyrkosamfund i Sverige. Den juridiska analysen utfördes av Skandinaviska Människorättsjuristerna³⁵ vars verksamhet utgår från en kristen värdegrund. Med beaktande av att rapporten tillkommit genom engagemang från frikyrkor i vilka de medverkande asylsökande personerna är medlemmar iaktas försiktighet inför resultatens tillförlitlighet. Eftersom jag inte själv har tillgång till de analyserade besluten är det inte möjligt att kontrollera rapportens validitet eller reliabilitet. Min bedömning är ändå att rapportens kvantitativa analys, i vilken mer detaljerad redovisning av urval och tillvägagångssätt återges, utgör ett säkert underlag.

---

²⁸ UNHCR, *Beyond Proof, Credibility Assessment in the EU Asylum Systems*. 2013. Hädanefter "UNHCR (2013)".

²⁹ EASO, *Judicial analysis: Evidence and credibility assessment in the context of the Common European Asylum System*, IARLJ-europé, 2018. Hädanefter "EASO (2018)".

³⁰ UNHCR (2013) s. 15 f.

³¹ EASO (2018) s. 13.

³² Feijen och Frennmark (2011).

³³ Thordburn Stern och Wikström (2016).

³⁴ Bergström, Gustin, Maria m.fl., *Konvertitutredningen - Rapport om Migrationsverkets hantering av konvertiters asylprocess*, 2019. Hädanefter "Konvertitutredningen (2019)".

³⁵ Skandinaviska Människorättsjuristerna, "Om oss – CSR", [manniskorattsjuristerna.se, >> https://manniskorattsjuristerna.se/csr/](https://manniskorattsjuristerna.se/csr/)<<, hämtat 14 juli 2010.

1.6 Disposition

Uppsatsens andra kapitel redogör för det rättsliga ramverk som är av relevans vid bedömning av konvertiters skyddsbehov sur place. Framställningen är därför centrerad kring rätten att söka asyl och principen om non-refoulement, flyktingdefinitionen enligt flyktingkonventionen och skyddsbehov sur place enligt skyddsgrundsdirektivet. Därefter redogörs för flyktingskap på grund av konversion sur place. För förståelse för konversion som del av skyddsgrunden religion redovisas även religion och konversion enligt de mänskliga rättigheterna. Slutligen diskuteras religion och konversion ur ett interdisciplinärt perspektiv. Syftet med denna senare framställning är att sätta begreppen i en mer samhällelig kontext. Det går inte att förstå den juridiska bedömningen av asylsökande konvertiter utan att se den i sitt sammanhang, nämligen där konversionen sker och religionen senare utövas.

Tredje kapitlet redogör för parternas utredningsansvar och ett antal principer inom bevisprövningen. Denna framställning är inte uttömmande utan ska snarare ses som en introduktion till ämnet för en grundläggande förståelse inför uppsatsens senare redogörelse. Detta är nödvändigt för att läsaren ska ha kännedom om partsförhållandet i asylmål liksom grundläggande förvaltningsprocessrättsliga regler och principer. Särskilt fokus läggs vid bedömningen av en utsagas trovärdighet.

Med en grundläggande förståelse för bevisprövning angriper fjärde kapitlet frågan om hur skyddsbedömningen av konversion sur place utförs. Praxis visar tydligt att konvertiters rätt till asyl ofta beror på om den sökande bedöms genuin i sin religiösa övertygelse, varför kapitlets första avsnitt om genuinitet redogör för genuinitetsprövningens karaktär. Därefter redogörs för bedömningen av tillskriven religiös övertygelse, samt den alternativa metoden *the eye of the persecutor test*.

Analysen i uppsatsens femte kapitel summerar rättsläget så som det kan förstås enligt föregående avsnitt och problematiserar rådande praxis vid bedömning av asylsökande konvertiters skyddsbehov sur place. Genuinitetsprövningens funktion och effekter diskuteras särskilt, liksom bedömning av tillskriven religiös övertygelse. Avslutningsvis redogörs för vilka fördelar skyddsbedömningen har att hämta från *the eye of the persecutor test*.

2 Det rättsliga ramverket

För att kunna studera bedömningen av den sökandes skyddsbehov då denne anför konversion sur place är det en förutsättning att ha kunskap om det rättsliga ramverk som skyddsbedömningen utförs inom. Detta kapitel innehåller därför en översiktlig presentation av de särskilt centrala regleringarna som aktualiseras vid konversion sur place. Inledningsvis presenteras de mest fundamentala principerna inom asylrätten, nämligen rätten att söka asyl och non-refoulement. Därefter redogörs för flyktingdefinitionen och de särskilda bestämmelser som aktualiseras när ett skyddsbehov sur place uppstår. Vidare redogörs för flyktingskap på grund av konversion sur place, vilket förutsätter en redogörelse för religion och konversion enligt de mänskliga rättigheterna. Avslutningsvis presenteras ett interdisciplinärt perspektiv på religion och konversion.

2.1 Rätten att söka asyl och skyddet mot non-refoulement

Stater har som utgångspunkt rätt att inom sina gränser reglera migrationen och att utvisa personer som rest in illegalt. Denna rätt är dock inte absolut.³⁶ Varje människas rätt att söka asyl återfinns i artikel 14 i FN:s allmänna förklaring och utgör tillsammans med principen om *non-refoulement* grunden för hela den internationella flyktingrätten.³⁷ Principen om non-refoulement framgår av internationell sedvanerätt³⁸ och innebär ett förbud för stater att utvisa någon till ett område där denne riskerar att utsättas för förföljelse, tortyr, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning eller någon annan kränkning av de mänskliga rättigheterna.³⁹

Principen om non-refoulement återfinns även i rättsliga dokument. Av flyktingkonventionens artikel 33.1 framgår att en flykting inte får utvisas eller återsändas till ett område där dennes liv eller frihet kan hotas på grund av ras, religion, nationalitet, tillhörighet till social grupp eller politisk åsikt. Detta skydd omfattar även asylsökande som ännu inte fått sitt skyddsbehov prövat eftersom flyktingskap uppstår så snart en person uppfyller kriterierna i flyktingdefinitionen, vilket torde inträffa innan en prövning avslutats.⁴⁰ Personer som inte omfattas av flyktingkonventionen åtnjuter, förutom genom sedvanerätten, även skydd i rättslig reglering. Principen om non-refoulement framgår bl.a. av ICCPR:s artikel 7 vilken anger att ingen får utsättas för tortyr

---

³⁶ International Review of the Red Cross, Note on migration and the principle of non-refoulement, ICRC 2018, s. 1 f.

³⁷ UNHCR, Advisory Opinion on the Extraterritorial Application of non-refoulement obligations under the 1951 convention relating to the status of refugees and its 1967 protocol (2007), s. 7.

³⁸ Ibid. s. 7

³⁹ European Commission, ”non-refoulement”.

⁴⁰ UNHCR, Executive Committee Conclusion. No. 6 (XXVIII) (c); UNHCR:s handbok, p. 28.

eller grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning.⁴¹ Sverige har ratificerat både flyktingkonventionen⁴² och ICCPR⁴³ och är därmed bundna av instrumenten.⁴⁴

2.2 Flyktingdefinitionen och skyddsbehov sur place

1951 antogs flyktingkonventionen på FN:s konferens i Genève som svar på det skyddsbehov som framförallt uppstått för europeiska flyktingar efter andra världskriget.⁴⁵ Det var det första internationella instrumentet till skydd för flyktingars rättsliga ställning och mänskliga rättigheter.⁴⁶ Genom New York-protokollet⁴⁷ kom sedermera alla världens människor på flykt att omfattas av konventionen.⁴⁸ Artikel 1A(2) anger att en person är flykting om hen:

[Med] anledning av välgrundad fruktan för förföljelse på grund av sin ras, religion, nationalitet, tillhörighet till viss samhällsgrupp eller politiska åskådning befinner sig utanför det land, vari han är medborgare, samt är ur stånd att eller på grund av sådan fruktan, som nyss sagts, icke önskar att begagna sig av sagda lands skydd eller den som, utan att vara medborgare i något land, till följd av händelser som förut sagts befinner sig utanför det land, vari han tidigare haft sin vanliga vistelseort, samt är ur stånd att eller på grund av sådan fruktan, som nyss sagts, icke önskar att återvända dit.

1999 började EU att utveckla en gemensam asylpolitik och med detta ett harmoniserat regelverk för mottagande av asylsökande.⁴⁹ 2004 antogs skyddsgrundsdirektivet 2004/83/EG om miniminormer för när tredjelandsmedborgare eller statslösa personer skall betraktas som flyktingar,⁵⁰ vilket senare ersatts av det omarbetade skyddsgrundsdirektivet 2011/95/EU.⁵¹ Båda direktiven genomfördes i Sverige genom

---

⁴¹ Se även artikel 5 i den allmänna förklaringen, artikel 3 i FN:s konvention mot tortyr och annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning, artikel 4 och 19(2) i EU-stadgan och artikel 3 i EKMR.

⁴² UNHCR:s handbok, s. 70 ff; prop. 1954:134, s. 35; Sveriges skyldighet att följa flyktingkonventionen och dess tillhörande protokoll följer även av dess medlemskap i EU, eftersom EU-stadgans artikel 18 binder medlemsländerna att garantera rätten till asyl i enlighet med konventionen och protokollet.

⁴³ United Nations Office of the High Commissioner of Human Rights, "Country Profile for Sweden: Status of Ratifications".

⁴⁴ Regeringskansliet, "Vad är mänskliga rättigheter?".

⁴⁵ UNHCR, "FN:s flyktingkonvention".

⁴⁶ Ibid.

⁴⁷ Sverige har ratificerat protokollet. Se regeringens skrivelse 2001/02:5, s. 5.

⁴⁸ Se artikel 1(A)2 och artikel 1(B)1 i flyktingkonventionen jämte artikel 1.2 i New York-protokollet.

⁴⁹ European Commission, "Common European Asylum System".

⁵⁰ Rådets direktiv 2004/83/EG av den 29 april 2004 om miniminormer för när tredjelandsmedborgare eller statslösa personer skall betraktas som flyktingar eller som personer som av andra skäl behöver internationellt skydd samt om dessa personers rättsliga ställning och om innehållet i det beviljade skyddet.

⁵¹ Skyddsgrundsdirektivet.

författningsändringar 2010⁵² respektive 2015.⁵³ Syftet med direktiven var att uppnå en ökad harmonisering och ett tydligare regelverk inom EU⁵⁴ och för ledning i rättstillämpningen antogs asylprocedurdirektivet.⁵⁵ I inledningen till skyddsgrundsdirektivet utpekades flyktingkonventionen och dess protokoll som ”grundstenen i det folkrättsliga systemet för skydd av flyktingar”.⁵⁶ Definitionen av flykting är därför mycket lik den i flyktingkonventionen. Eftersom Sverige är medlem i EU påverkas det nationella asylsystemet av den reglering som genomförs på unionsnivå. EU-rätten har företräde i rättstillämpningen och de svenska myndigheterna är således även skyldiga att följa EU-domstolens praxis.⁵⁷ Domstolen är ingen överinstans men de nationella domstolarna kan begära förhandsavgöranden i fråga om tolkning och tillämpning av regler inom EU-rätten.⁵⁸ I svensk lag återfinns flyktingdefinitionen i 4 kap. 1 § UtL. Bestämmelsen är nästan identisk med artikel 1A(2) i flyktingkonventionen och skyddsgrundsdirektivet,⁵⁹ med den skillnaden att UtL även listar kön, sexuell läggning eller annan tillhörighet till viss samhällsgrupp som skyddsgrunder.

Artikel 5.2 i skyddsgrundsdirektivet berör skyddsbehov som uppstår på grund av verksamhet som den sökande ägnat sig åt sedan hen lämnat ursprungslandet, så kallat skyddsbehov *sur place*. Särskild vikt läggs vid om verksamheten är ett uttryck för och en fortsättning på åsikter eller en inställning som den sökande hade redan i ursprungslandet. Vid införandet av skyddsgrundsdirektivet i svensk rätt framfördes att flyktingskap grundat på skyddsbehov *sur place* var gällande så som internationellt vedertagen princip varför en författningsreglering inte var nödvändig.⁶⁰ I UNHCR:s handbok har prövningen av skyddsbehov *sur place* utvecklats närmre:⁶¹

Ifall sådana handlingar är tillräckliga för att rättfärdiga en välgrundad fruktan för förföljelse måste avgöras genom en omsorgsfull prövning av omständigheterna i det enskilda fallet. Särskild hänsyn bör tas till om myndigheterna i den sökandes hemland har fått kännedom om sådana handlingar och till hur dessa kommer att uppfattas av myndigheterna.⁶²

---

⁵² Prop. 2009/10:31; Socialförsäkringsutskottets betänkande 2009/10:SfU8; Riksdagsskrivelse 2009/10:133.

⁵³ Prop. 2013/14:248; Socialförsäkringsutskottets betänkande 2014/15:SfU5; Riksdagsskrivelse 2014/15:27.

⁵⁴ Skyddsgrundsdirektivet, skäl 12 och artikel 1.

⁵⁵ Asylprocedurdirektivet, artikel 1.

⁵⁶ Skyddsgrundsdirektivet, skäl 4.

⁵⁷ Sveriges Riksdag, ”EU:s lagar och regler: EU-lag går före svensk lag”.

⁵⁸ Europeiska unionen, ”EU-domstolen”.

⁵⁹ Prop. 2013/14:248, s. 18.

⁶⁰ Prop. 2009/10:31 s. 132.

⁶¹ UNHCR:s handbok, p. 94 och 95.

⁶² Ibid. p. 96.

2.3 Flyktingskap på grund av konverison sur place

Utredning och bedömning av den sökandes skyddsbehov styrs av förvaltningsrättsliga principer⁶³ och rättskällor på asylrättsområdet. Innan det är möjligt att svara på *hur* något ska utredas måste dock frågan om *vad* som ska utredas identifieras. Detta avsnitt förtydligar flyktingdefinitionens konstruktion och rekvisit samt bereder grund för den senare framställningen då de särskilda aspekterna vid skyddsbedömning av konversion sur place redogörs.

2.3.1 Välgrundad fruktan

Utredning av om den sökande känner en ”välgrundad fruktan” utgör riskbedömningen.⁶⁴ Det är den reella risken för förföljelse som är i fokus varför bedömningen ska vara framåtsyftande och koncentrera sig på den sökandes situation vid ett eventuellt återvändande.⁶⁵ Sökandes individuella omständigheter måste beaktas liksom dennes personliga ställning och förhållanden.⁶⁶ Om det finns en rimlig sannolikhet att den sökande kommer att utsättas för förföljelse vid ett återvändande är fruktan välgrundad.⁶⁷

Begreppet ”välgrundad fruktan” består av två faktorer. Fruktan avser i detta sammanhang ett subjektivt sinnestillstånd och alla omständigheter som kan påvisa att ansökan lämnats in med anledning av fruktan ska beaktas. I UNHCR:s handbok poängteras att en bedömning av det subjektiva rekvisitet går hand i hand med att bedöma den sökandes personlighet, eftersom människors reaktioner på händelser och därmed vad som gör att de känner fruktan skiljer sig åt.⁶⁸ Diesen anser dock att det är felaktigt att tala om ett ”sinnestillstånd” eftersom detta medför en gradering av skyddsbehovet. Istället bör en seriöst inlämnat ansökan om internationellt skydd vara tillräckligt för att rekvisitet fruktan ska anses uppfyllt. Att fruktan utgör ett rekvisit kan därför istället tolkas som en indikation på att bedömningen ska vara framåtsyftande.⁶⁹ Vid Feijen och Frennmarks granskning av Migrationsverkets utredningar fann de att verket sällan beaktade den sökandes subjektiva uppfattning,⁷⁰ vilket antyder att en seriöst inlämnad ansökan är tillräckligt för att fruktan ska anses föreligga.

Att fruktan är välgrundad innebär ett krav på att den kan bekräftas med objektiva förhållanden.⁷¹ Den sökande ska visa att ett återvändande till

---

⁶³ MIG 2007:12. Se nedan kapitel 3 för mer om de förvaltningsrättsliga principerna.

⁶⁴ Prop. 2009/10:32, s. 101.

⁶⁵ SR 46/2018, s. 7; MIG 2012:12.

⁶⁶ Skyddsgrundsdirektivet artikel 4.3a och 4.3c.

⁶⁷ Feijen och Frennmark (2011), s. 132.

⁶⁸ UNHCR:s handbok, p. 37-41.

⁶⁹ Andersson et al. (2018) s. 253.

⁷⁰ Feijen och Frennmark (2011) s. 135.

⁷¹ MIG 2007:37.

ursprungslandet skulle innebära en outhärdlig situation.⁷² Landinformation som utgör bevisning⁷³ får här stor betydelse.⁷⁴ Den utredande myndigheten ska inhämta tillförlitlig, relevant och aktuell landinformation⁷⁵ om den rådande situationen i ursprungslandet vid tiden för beslutet.⁷⁶ Informationen behöver inte nödvändigtvis baseras på den sökandes egna erfarenheter utan kan relatera till personer som hyser den aktuella övertygelsen eller som har konverterat.⁷⁷ Informationen bör därför särskilt belysa om personer tillhörande den återopade religiösa övertygelsen i den sökandes ursprungsland utsätts för sådan behandling som når upp till kraven på förföljelse i flyktingdefinitionen.⁷⁸ Enligt landinformation om Afghanistan ska det som utgångspunkt anses föreligga en välgrundad fruktan för förföljelse för personer som betraktas som apostater eller hädare.⁷⁹ Vid min analys av domar och beslut fann jag dock att migrationsdomstolarna och Migrationsverket mycket sällan bedömer konvertiters särskilda situation. Även om det inhämtats landinformation för bedömningen togs dess betydelse sällan upp. Faktum var att det mycket sällan nämndes över huvud taget.⁸⁰

Den sökande måste dock visa en personlig risk att utsättas för förföljelse.⁸¹ Information om tidigare förföljelse eller hot om förföljelse ska tolkas som en allvarlig indikation på risk och därmed att fruktan är välgrundad.⁸² I asylprocedurdirektivet framhålls att utredare och beslutsfattare ska ha tillgång till expertrådfrågning vid behov.⁸³ I UNHCR:s riktlinjer poängteras att det i ärenden som rör skyddsgrunden religion med fördel bör inhämtas oberoende expertis med särskild kunskap om den sökandes ursprungsland och de särskilda omständigheter som ansökan gäller.⁸⁴ I de analyserade domarna och besluten från migrationsdomstolar och Migrationsverket fann jag dock inte något exempel på då beslutsfattaren inhämtat expertiskunskap, varken i fråga om religion och konversion eller den specifika situationen för konvertiter i den sökandes ursprungsland.⁸⁵

---

⁷² UNHCR:s handbok, p. 38 och 42.

⁷³ Fejjen och Frennmark (2011) s. 197.

⁷⁴ UNHCR, Country of Origin Information: Towards Enhanced International Cooperation, februari 2004, Protection Information Section Department of International Protection, UN High Commission for Refugees, Global Consultations on International Protection/Third Track: Asylum Processes (Fair and Efficient Asylum Procedures), 31 May 2001, EC/GC/01/12: j).UNHCR CP 2500, CH-1211 Geneva 2, Switzerland, s. 1.

⁷⁵ UNHCR, Country of Origin Information: Towards Enhanced International Cooperation, s. 1. Se även Asylprocedurdirektivet artikel 10.3b.

⁷⁶ Skyddsgrundsdirektivet artikel 4.3a.

⁷⁷ UNHCR:s handbok, p. 42 och 43.

⁷⁸ SR 46/2018, s. 5 och 9.

⁷⁹ EASO (2019) s. 69.

⁸⁰ Bilaga: Analys av domar och beslut, s. 54 och 56.

⁸¹ UNHCR:s handbok, p. 45.

⁸² Skyddsgrundsdirektivet artikel 4.3c-d; UNHCR:s handbok, p. 45; prop. 2009/10:31, s. 101; prop. 2005/06:6, s. 9; MIG 2007:16; MIG 2006:6.

⁸³ Asylprocedurdirektivet artikel 10.3c-d.

⁸⁴ UNHCR:s riktlinjer nr. 6, p. 27.b.

⁸⁵ Bilaga: Analys av domar och beslut, s. 54 och 56.

2.3.2 Förföljelse

Det finns ingen universellt accepterad definition för vad som utgör förföljelse. Sådana hot som aktualiserar ett förbud mot non-refoulement omfattas givetvis liksom andra allvarliga kränkningar av de mänskliga rättigheterna. Frågan måste dock avgöras efter en individuell bedömning av det enskilda ärendet. Detta inbegriper en utvärdering av vad den sökande kan uppfatta som förföljelse, vilket indikerar en koppling mellan förföljelsen och det subjektiva elementet i fruktan.⁸⁶

Förbud mot medlemskap i en viss religiös grupp, offentligt utövande av en viss religion samt diskriminerande åtgärder mot personer som konverterat kan utgöra förföljelse. I länder med stark koppling mellan stat och religiösa institutioner, eller där en religion är dominerande, kan diskriminerande åtgärder mot individer som inte är anhängare av religionen eller följer dess påbud i vissa fall konstituera förföljelse.⁸⁷ En diskriminerande åtgärd som egentligen inte utgör förföljelse kan ändå anses nå upp till kraven för rekvisitet, om den sökande känner en fruktan och osäkerhet för sitt liv. Det ska göras en samlad bedömning av den sökandes situation varför grunder som inte i sig självt når upp till kravet på förföljelse sammantaget kan resultera i att rekvisitet är uppfyllt.⁸⁸ Den sökandes ovilja att delta i religiösa aktiviteter i hemlandet kan, om det resulterar i tillräckligt allvarliga effekter, anses utgöra förföljelse. Förföljelse från icke-statliga aktörer ska utredas och i detta sammanhang frågan om den sökande kan erhålla skydd av myndigheter eller andra aktörer.⁸⁹ Om allvarligt kränkande och diskriminerande handlingar utförs av en grupp av befolkningen kan dessa konstituera förföljelse om staten inte kan eller vill erbjuda skydd eller rentav tolererar kränkningarna.⁹⁰ Eftersom religionsfriheten är en fundamental mänsklig rättighet kan ingen förväntas ta avstånd från, dölja eller ändra sin tro för att undvika förföljelse.⁹¹

Oproportionerliga straff för överträdelse av förbud, så som fängelse för blasfemi, kan utgöra förföljelse.⁹² Den nationella myndigheten bör använda sin egen lagstiftning och de mänskliga rättigheterna som mått för vad som är oproportionerligt.⁹³ Är det aktuella religionsutövandet förenat med döds- eller fängelsestraff ska dess tillämpning i praktiken framgå av informationen,⁹⁴ men oavsett om straff utdöms eller ej kan lagen utgöra en indikation på förföljelse.⁹⁵ I ett vägledande rättsfall på området, då den sökande uppgav sig ha konverterat till kristendomen från islam, anförde domstolen att det inte är

---

⁸⁶ UNHCR:s handbok, p. 51 och 52.

⁸⁷ UNHCR:s riktlinjer nr. 6, p. 12 och 22.

⁸⁸ UNHCR:s handbok p. 53 och 55.

⁸⁹ SR 46/2018, s. 5 ff.

⁹⁰ UNHCR:s handbok, p. 65.

⁹¹ UNHCR:s riktlinjer nr. 6, p. 13; Tyskland mot Y (mål C-71/11) och Tyskland mot Z (mål C-99/11); EASO (2019) s. 69.

⁹² UNHCR riktlinjer nr. 6, p. 12 och 22.

⁹³ UNHCR:s handbok, p. 59 och 60.

⁹⁴ Ibid. p. 43; SR 46/2018, s. 5 och 9.

⁹⁵ UNHCR riktlinjer nr. 6, p. 17.

brottslagstiftningen i sig som är av vikt för bedömningen utan den faktiska bestraffning som apostater utsätts för.⁹⁶ Domstolen uttalade vidare att:

No doubt there are people walking around today in Iran, as in every other country, who have committed a capital offense but have managed to avoid any punishment for it at all. Bastanipour might be one of these lucky ones. But his fear that he will not be is well founded.⁹⁷

2.3.3 Religion

Ansvar att identifiera den specifika skyddsgrunden ryms inte inom den sökandes bevisbörda.⁹⁸ Istället är det utredaren som har att klarlägga omständigheterna i ärendet. Den sökandes fruktan ska ha samband med en av skyddsgrunderna och den aktuella skyddsgrunden ska vara orsak till förföljelsen. Orsaken måste vara relevant och bidragande⁹⁹ och i vissa fall kan ett skyddsbehov bero på en kombination av de stadgade grunderna.¹⁰⁰ Vid bedömning av konversion sur place är den sökandes eventuella skyddsbehov hänförligt till skyddsgrunden religion.¹⁰¹

Förföljelse på grund av religion var självklar vid utformandet av flyktingdefinitionen under det initiala arbetet med 1951 års konvention. Något försök att definiera religion gjordes dock aldrig,¹⁰² men senare tillkomna regleringar på området har utvecklat innebörden av religion som skyddsgrund. I skyddsgrundsdirektivets artikel 10.1.b anges att religion:

ska särskilt omfatta teistiska, icke-teistiska och ateistiska trosuppfattningar, deltagande i eller avstående från deltagande i formella eller offentliga gudstjänster, enskilt eller tillsammans med andra, samt andra religiösa handlingar eller åsiktsyttringar, eller former av personligt eller gemensamt handlande grundat på eller påbjudet genom någon trosriktning.

Vad som omfattas av religion som skyddsgrund har inte preciserats närmre inom det asylrättsliga området. Det skyddsvärda intresset härstammar dock från dess status som mänsklig rättighet.¹⁰³ Förståelse för rätten till tanke-samvets- och religionsfrihet är därför en förutsättning för tillämpningen av konventionsgrunden religion.¹⁰⁴

2.3.3.1 Religion och konversion enligt mänskliga rättigheter

FN:s allmänna förklaring var det första internationella initiativet till enighet kring de grundläggande fri- och rättigheterna och religionsfriheten stadgas i

---

⁹⁶ Bastanipour v. I.N.S., s. 1133.

⁹⁷ Ibid.

⁹⁸ UNHCR:s handbok, p. 66 och 67. Se nedan avsnitt 3.2.1 för mer om bevisbörda.

⁹⁹ Feijen och Frennmark (2011) s. 65

¹⁰⁰ UNHCR:s handbok, p. 66 och 67.

¹⁰¹ UN Human Rights Committee (HRC), CCPR General Comment No. 22: Article 18 (Freedom of Thought, Conscience or Religion), 30 July 1993, CCPR/C/21/Rev.1/Add.4., p. 5. Hädanefter ”HRC kommentar nr. 22”; UNHCR:s handbok, p. 71.

¹⁰² UNHCR:s riktlinjer nr. 6, p. 4.

¹⁰³ UNHCR:s riktlinjer nr. 6, p. 2 och 4.

¹⁰⁴ Andersson et al. (2018) s. 150.

artikel 18.¹⁰⁵ Genom ICCPR kodifierades rättigheten och medlemsstaterna blev därmed skyldiga att respektera människors tanke- samvets- och religionsfrihet. Av artikel 18 framgår att:

1. Var och en har rätt till tankefrihet, samvetsfrihet och religionsfrihet. Denna rätt innefattar frihet att bekänna sig till eller anta en religion eller en trosuppfattning efter eget val och frihet att ensam eller i gemenskap med andra, offentligen eller enskilt, utöva sin religion eller trosuppfattning genom gudstjänst, iakttagande av religiösa sedvänjor, andaktsutövning eller undervisning.
2. Ingen får utsättas för tvång som kan inskränka hans eller hennes frihet att bekänna sig till eller anta en religion eller en trosuppfattning efter eget val.
3. Friheten att utöva sin religion eller trosuppfattning får endast underkastas de inskränkningar som är angivna i lag och som är nödvändiga för att skydda den allmänna säkerheten, ordningen, folkhälsan eller sedligheten eller andra grundläggande rättigheter och friheter.

Tanke- samvets- och religionsfriheten medför en begränsning för staters behandling av medborgare. Förekomst av statsreligion får därför inte innebära en kränkning eller diskriminering av personer som inte är anhängare till sådan religion. Detsamma gäller om en viss trosuppfattning genom lag eller förordning representerar den officiella ideologin. Straffrättsliga sanktioner på grund av tro utgör följaktligen en kränkning av religionsfriheten.¹⁰⁶

Article 18.2 bars coercion that would impair the right to have or adopt a religion or belief, including the use of threat of physical force or penal sanctions to compel believers or non-believers to adhere to their religious beliefs and congregations, to recant their religion or belief or to convert.¹⁰⁷

I den europeiska kontexten utgör EKMR det viktigaste skyddet för de grundläggande rättigheterna.¹⁰⁸ Sverige anslöt sig till konventionen 1952¹⁰⁹ och 1994 inkorporerades den i svensk lag.¹¹⁰ Europadomstolen utgör övervakningsorgan¹¹¹ och dess domar är bindande för den medlemsstat beslutet gäller men ändrar eller undanröjer inte den nationella myndighetens beslut.¹¹² EKMR är endast tillämplig inom konventionsstaterna varför en kränkning av tanke- samvets- och religionsfriheten i artikel 9 i sig självt inte kan ge upphov till ett skyddsbehov.¹¹³ Europadomstolen har därför främst behandlat frågan om förföljelse på grund av religion i förhållande till non-refoulement i artikel 3 snarare än religionsfriheten i artikel 9.¹¹⁴ Inom EU regleras religionsfriheten i EU-stadgans artikel 10 och formuleringen är i

---

¹⁰⁵ Kellberg (1999) s. 6.

¹⁰⁶ HRC kommentar nr. 22, p. 2 och 5.

¹⁰⁷ Ibid. p. 2.

¹⁰⁸ Europaparlamentet, ”Skyddet för de grundläggande rättigheterna i EU”.

¹⁰⁹ Kellberg (1999), s. 7f.

¹¹⁰ Lag (1994:1219) om den europeiska konventionen angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna.

¹¹¹ European Court of Human Rights, ”The Court in Brief”.

¹¹² Regeringskansliet, ”Medborgerliga och politiska rättigheter”.

¹¹³ Z and T v. The United Kingdom, 27034/05, Council of Europe: European Court of Human Rights, 28 February 2006, s. 6 f.

¹¹⁴ Thorburn Stern och Wikström (2016) s. 103.

princip identisk med artikel 18 i den allmänna förklaringen. Stadgan är del av EU:s primärrätt och således bindande för alla medlemsländer.¹¹⁵ I svensk rätt har religionsfriheten varit en grundläggande fri- och rättighet sedan 1974. Friheten regleras i 2 kap. 1 § första stycket 6 RF och är den enda av fri- och rättigheterna i RF som har ett absolut skydd mot inskränkningar.

Religionsfriheten åtnjuter skydd i en mängd olika regleringar och ovan nämnda är endast ett fåtal av dem.¹¹⁶ Det är dock inte möjligt att erhålla en fördjupad förståelse för religion och konversion inom flyktingrätten utan att gå utanför den rättsliga regleringen. Nedan avsnitt redogör därför för religion och konversion ur ett interdisciplinärt perspektiv, vilket med fördel hålls i minnet inför kapitel fyra då skyddsbedömningen av konversion sur place presenteras.

2.3.3.2 Religion och konversion ur ett interdisciplinärt perspektiv

Detta avsnitt behandlar religion utifrån ett *Levd religion-perspektiv*¹¹⁷ vilket erbjuder ett kritiskt förhållningssätt till traditionella förståelser för religion och konversion, vilket även är av vikt vid den juridiska bedömningen av konvertiters skyddsbehov sur place. Juridiken kan inte hållas avskild från den verklighet inom vilken den verkar, varför ett interdisciplinärt perspektiv på religion och konversion är av vikt även inom den juridiska disciplinen.

Enligt forskningsfältet *Levd religion* bör fokus inom forskningen vara på hur vanliga människor utövar sin religion. Studier bör ta hänsyn till skillnader mellan å ena sidan lärd religion och å andra sidan levd religion.¹¹⁸ Religiösa föreskrifter, organisationer och företrädares uppfattningar om en religion måste ses i relation till inom vilken kontext den utövas. Särskilda normer och praktiker inom en viss religion kan i realiteten utmanas av dess anhängare. Gränserna mellan traditionella föreställningar om de fem världsreligionerna¹¹⁹ (hinuism, buddhism, judendom, kristendom och islam¹²⁰) tenderar dessutom att suddas ut vid den individuella utövningen och i de religiösa sammanhangen. Att endast studera religioner så som de framställs i litteratur, media eller av organisationer räcker därför inte för förståelsen för hur människor faktiskt utövar sin religion.¹²¹ Ammerman

---

¹¹⁵ Europaparlamentet, ”Skyddet för de grundläggande rättigheterna i EU”.

¹¹⁶ Se bl.a. Declaration on the Elimination of All Forms of intolerance and of Discrimination Based on Religion or Belief, G.A. res. 36/55, 36 U.N. GAOR Supp. (No. 51) at 171, U.N. Doc. A/36/684 (1981); Declaration on the Rights of Persons Belonging to National or Ethnic, Religious and Linguistic Minorities, A/RES/47/135, 92nd plenary meeting, 18 December 1992.

¹¹⁷ Levd religion är ett interdisciplinärt forskningsfält där religionsvetenskap, sociologi, antropologi, etnologi, psykologi, genusvetenskap, kulturstudier, globala studier och didaktik förenas. Se Enstedt, Daniel & Plank, Katarina, *Det heliga i vardagen, Introduktion till levd religion. I Levd Religion. Det heliga i vardagen*, Lund: Nordic Academic Press, 2018. Under avsnittet ”Inledning”.

¹¹⁸ Enstedt och Plank (2018), under avsnittet ”Ett forskningsfält växer fram”.

¹¹⁹ Ibid. under avsnittet ”Inledning”.

¹²⁰ Nationalencyklopedin, ”Vilka är världsreligionerna?”.

¹²¹ Enstedt och Plank (2018) under avsnittet ”Inledning”.

menar att förståelsen för religion i form av termer och kategorier behöver expanderas:

We have to put away the biases about "real religion" that have often characterized scientific attempts at explanation. Like religious professionals (the experts), scholars often look for coherent arguments about the nature of God and salvation and scripture, membership in a recognized religious body, attendance at officially recognized ritual events. All are perfectly useful indicators, but they do not exhaust the range of ideas, memberships, and practices that bring the spiritual and the mundane world into conversation with each other. If we want to understand that intersection, we will need to do better than surveys that correlate beliefs with other social behaviors and traits.¹²²

I den religionsvetenskapliga doktrinen har bl.a. maktstrukturers påverkan på religion och tradition uppmärksammas. En protestantisk syn på tro anses ha bidragit till att hålla olika traditioner åtskilda, eftersom reformationen bl.a. syftade till att centralisera makt och trosutövande och samla de olika trosinriktningarna under en enda riksreligion. Den "sanna traditionen" kopplas därför till vad som anses "autentiskt", vilket inbegriper dels "historiskt sant" (historiska drag, vilket medför maktaspekter i fråga om vem som har rätt att definiera autenticitet) dels "personligt sann" (det äkta är även vad som känns äkta för var och en).¹²³ McGuire uppmanar oss att inte försöka dela in människors tro enligt den institutionaliserade synen på religion utan att istället ompröva förståelsen för religion som helhet. Religion är inte något beständigt eller homogent utan en komplex samling av olika och föränderliga trosuppfattningar och praktiker, inbegripet mänskliga relationer, erfarenheter och engagemang.¹²⁴

Att religion inte kan förstås som något statiskt eller homogent innebär svårigheter vid beskrivning av vad en konversion innebär eller går till. Stromberg menar att förståelsen för konversion påverkas av inom vilken disciplin den studeras och vilken agenda som styr förståelsen. Antropologer och historiker tenderar att fokusera på frågan om vad som utmärker en viss tro mot bakgrund av ett större syfte att söka förstå kulturell kontinuitet och förändring. Inom religionspsykologi är det istället frågan om den personliga omvandlingen som är intressant, medan sociologin utgår från att religiös förändring och personlig omvandling är förenade. Mot bakgrund av att vi utgår från olika perspektiv uppstår inte sällan svårigheter:

[W]e try to talk to one another about conversion, but our discussion is hampered by the fact that we do not all mean the same thing when we use the term.¹²⁵

Konversion har länge betraktats som en radikal och plötsligt inträffad händelse med stor inverkan på en människas liv. Denna uppfattning tycks i viss utsträckning dröja sig kvar, men en del anför att redogörelsen för den

---

¹²² Ammerman (2013), under kapitel 1 "In Search of Religion in Everyday Life. Reframing the questions".

¹²³ Enstedt och Plank (2018) under avsnittet "Tradition, äkthet och synkretism".

¹²⁴ McGuire (2008) s. 185.

¹²⁵ Stromberg (2014) s. 119.

religiösa förändringen och förändringen i sig självt bör hållas åtskilda. Både apostasi och konversion ska istället ses som en stegvis och personligt komplex process, inbegripet både tvivel och ifrågasättande som inte nödvändigtvis leder fram till ett slut.¹²⁶ Religion och konversion kan alltså inte förklaras i tydliga ordalag. Istället ska det ses som något som varje individ själv tillåts definiera. Vid skyddsbedömning av konversion sur place blir effekterna av att försöka definiera religion och konversion tydliga. Innan det är möjligt att undersöka hur skyddsbedömningen går till är det dock av vikt att ha kunskap om de grundläggande aspekter som styr utredningen och bedömningen. Nedan redogörs därför för parternas utredningsansvar och ett antal principer inom bevisprövningen.

---

¹²⁶ Enstedt och Plank (2018) under avsnittet ”Teoretiska perspektiv på konvertering och apostasi”.

3 Utredningsansvar och bevisprövning

Vid utredning av en persons skyddsbehov är det en grundläggande förutsättning att känna till de rättsliga principer som påverkar handläggning och bedömning av en asylansökan. Förvaltningsrättsliga regler definierar parternas utredningsansvar och bevisprövningens principer styr hela den processuella bedömningen av bevis.¹²⁷ Detta ramverk får därför direkt relevans för vilket underlag som myndigheten kommer att grunda sitt beslut på. Nedan redogörs för parternas utredningsansvar och bevisprövningens principer om bevisbörda, beviskrav, benefit of the doubt och bedömning av utsagans trovärdighet.

3.1 Parternas utredningsansvar

Av UNHCR:s handbok framgår att den sökande och den utredande myndigheten tillsammans ska lägga fram underlag och värdera relevanta fakta för utredningen.¹²⁸ Myndighetens ansvar utgör en *utredningsskyldighet* vilket för fullgörande kräver en viss *utredningsstandard*. Detta förutsätter att eventuella brister åtgärdas innan målet kan avgöras. Beslutsunderlaget måste hålla hög kvalitet och vara djupgående varför myndigheten förväntas inhämta tillräcklig information. Standarden ska ses som ett minimikrav vilket innebär att utredningen måste fortgå tills underlaget är av tillräcklig kvalitet. Eftersom myndigheten inte är bunden av grunderna som anförs utan endast av yrkandet (flyktingskap) sträcker sig utredningsstandarderna utöver omständigheterna som den sökande anför.¹²⁹

Svenska förvaltningsmyndigheter har ett ex officio ansvar att ärendet blir tillräckligt utrett. Ansvaret följer av rättspraxis och benämns *officialprincipen*, vilken kodifierats genom 8 § FPL och 23 § FL. Migrationsverket, som utgör både utredande och beslutande myndighet i första instans, har därför det huvudsakliga ansvaret att inhämta information.¹³⁰ I myndighetens utredningsskyldighet ingår även att informera den sökande om dennes skyldigheter och att uppmana till förtydligande av eventuella oklarheter. I vissa situationer kan det bli aktuellt för beslutsfattaren att självmant inhämta bevis,¹³¹ så som landinformation vilket har betydelse för om fruktan kan anses välgrundad.¹³² Den utredande myndigheten ska

---

¹²⁷ Andersson et al. (2018) s. 217.

¹²⁸ UNHCR:s handbok, p. 196. Se även artikel 4.1 i skyddsgrundsdirektivet.

¹²⁹ Andersson et al. (2018) s 224 ff.

¹³⁰ Ibid. s. 219 ff.

¹³¹ EASO (2015) s. 4 och 14.

¹³² UNHCR, Country of Origin Information: Towards Enhanced International Cooperation, s. 1.

inhämta tillförlitlig, relevant och aktuell landinformation¹³³ om den rådande situationen i den sökandes ursprungsland vid tiden för beslutet.¹³⁴

En korrekt prövning av skyddsbehov förutsätter att varje ärende hanteras individuellt, objektivt och opartiskt.¹³⁵ Bedömningen av en sökandes skyddsbehov måste därför göras med beaktande av de individuella omständigheterna liksom den sökandes personliga ställning och förhållanden.¹³⁶ Beslutsfattaren ska också vara medveten om egna erfarenheter och fördomar som kan påverka uppfattningen om den sökande, liksom den sökandes personliga omständigheter som kan påverka dennes framställning av sin situation.¹³⁷ Den sökande har givetvis ett ansvar att tala sanning, men traumatiska upplevelser kan hämma berättandet och tidigare händelsers intensitet och tidsförlopp kan påverka i vilken grad den sökande minns detaljer eller exakta ordningsföljder. Sådana brister ska inte ges avgörande betydelse, men kan påverka den slutliga trovärdighetsbedömningen.¹³⁸

Den sökandes utredningsansvar innebär en *utredningsbörda* som är uppfylld då ett visst *utredningskrav* kan konstateras. Utredningskravet anger vid vilken nivå den sökande ska anses ha producerat tillräckligt material för bevisprövningen.¹³⁹ Den sökandes utredningsbörda innebär först och främst en skyldighet att informera om de omständigheter som kan ha relevans för ansökan. Hen bör även göra ett genuint försök att stödja omständigheterna med bevisning och annars ge förklaring till varför sådan bevisning saknas.¹⁴⁰ Nivån på den sökandes utredningsbörda är dock begränsad eftersom flyktingärenden omges av mycket speciella omständigheter. Den sökande kan inte rimligen förväntas inhämta bevis från det land hen fruktar förföljelse. Diesen menar att det därför bör räcka med att den sökanden för fram bevisning som hen har i sin besittning och svarar på utredarens frågor. Detta medför att den sökandes utredningsansvar snarare innebär en *informationsbörda*.¹⁴¹

3.2 Bevisprövning

Vid bedömning av den sökandes skyddsskäl utgör UNHCR:s handbok en viktig rättskälla.¹⁴² I handboken anges ett förfarande för fastställande av fakta vilket bl.a. omfattar de faktorer som här behandlas i form av en

---

¹³³ UNHCR, Country of Origin Information: Towards Enhanced International Cooperation, s. 1. Se även asylprocedurdirektivet artikel 10.3b.

¹³⁴ Skyddsgrundsdirektivet artikel 4.3a.

¹³⁵ Ibid. artikel 10.3a.

¹³⁶ Ibid. artikel 4.3.a och 4.3c.

¹³⁷ EASO (2015) s. 4 och 14.

¹³⁸ UNHCR, Note on Burden and Standard of Proof in Refugee Claims, 1998, p. 9. Hädanefter ”UNHCR (1998)”.

¹³⁹ Andersson et al. (2018) s. 223 f.

¹⁴⁰ UNHCR:s handbok, p. 195 och 205.

¹⁴¹ Andersson et al. (2018) s. 228.

¹⁴² MIG 2006:1; MIG 2007:12; prop. 1996/97:25, s. 98.

bevisprövning.¹⁴³ Det huvudsakliga syftet med bevisprövningen är att fastställa om omständigheterna i det enskilda fallet är sådana att förutsättningarna för en rättsregels tillämplighet är uppfyllda.¹⁴⁴ Under bevisprövningen undersöks om underlaget är tillräckligt, vilken relevans bevisen har för ärendet och deras karaktär, vilket värde de har i förhållande till varandra samt vilken slutsats som allt sammantaget leder fram till.¹⁴⁵ I svensk rätt råder principen om *fri bevisprövning*. Principen återfinns i 35 kap. 1 § RB men gäller som allmän rättsgrundsats inom förvaltningsrätten¹⁴⁶ och innebär att allt underlag som förekommit i ett ärende kan användas vid bevisvärderingen.¹⁴⁷ I bevisprövningen ingår *fri bevisföring* och *fri bevisvärdering*¹⁴⁸, d.v.s. att det står parterna fritt att åberopa olika bevisning till stöd för sin talan och att beslutsfattaren fritt har att värdera bevisen i förhållande till beviskravet. Den fria bevisvärderingen ska dock utföras på objektiva grunder varför ett beslut inte kan fattas på beslutsfattarens subjektiva uppfattning om ett bevis värde.¹⁴⁹

3.2.1 Bevisbördan

Inom svensk förvaltningsprocessrätt råder en bevisrättslig princip att det är den part som ansöker om en förmån som har *bevisbördan* för att kraven i den åberopade rättsregeln är uppfyllda.¹⁵⁰ I fråga om flyktingskap ligger bevisbördan initialt på den sökande som således har att visa att de i lagen angivna rekvisiten är uppfyllda.¹⁵¹ I artikel 4.1 i skyddsgrundsdirektivet anges att det får anses vara den sökandes skyldighet att, så snart som möjligt, lägga fram material av relevans för styrkande av rätten till asyl.¹⁵²

Vad som ingår i den sökandes bevisbördan styrs av vilket *bevistema* som krävs för att nå framgång med yrkandet. Temat konkretiserar vilka omständigheter som är av relevans för ärendet, d.v.s. vilka *rättsfakta* som genom styrkande kan bifalla den sökandes yrkande. I mål om flyktingstatus utgör dessa rättsfakta rekvisit, vilka i första hand består av det objektiva rekvisitet *välgrundad*, och det subjektiva rekvisitet *fruktan*. Prövningen tar således sikte

---

¹⁴³ UNHCR:s handbok, p. 195-205.

¹⁴⁴ Nordh (2019) s. 15.

¹⁴⁵ Andersson et al. (2018) s. 217.

¹⁴⁶ SOU 2006:6, s. 198; SOU 1964:27, s. 427.

¹⁴⁷ Blomberg och Södergren (2019) kommentaren under rubriken ”3.1 Särskilt om bevisfrågor i förvaltningsprocessen”.

¹⁴⁸ Eriksson et al. (2019) första meningen i kommentaren.

¹⁴⁹ Ibid. under rubriken ”Allmänt om bevisvärdering”.

¹⁵⁰ MIG 2006:1.

¹⁵¹ UNHCR:s handbok, p. 196; Andersson et al. (2018) s. 222; MIG 2006:1; 2007:12; MIG 2007:37. Se även EASO (2015) s. 5 där särskilda situationer då bevisbördan går över på myndigheten anges. Så kan t.ex. vara fallet om myndigheten hänvisar till internflykt eller om den sökande anses utesluten från internationellt skydd. Detsamma gäller om den sökande visat att hen redan utsatts för förföljelse eller mottagit direkta hot om förföljelse i hemlandet, eftersom detta är en stark indikation på en välgrundad fruktan för förföljelse. Beslutsfattaren ansvarar då för att presentera goda grunder för att hemlandets myndigheter kan erbjuda skydd, liksom att den sökande inte riskerar att utsättas för upprepad förföljelse eller hot om förföljelse.

¹⁵² Andersson et al. (2018) s. 223.

på om den sökandes fruktan är äkta, om den sökandes berättelse grundar sig verkligt upplevda händelser samt om objektiva omständigheter tyder på en risk för förföljelse. Om den sökande anför ett skyddsbehov på grund av konversion sur place ska det således finnas en objektiv sannolikhet för att personer som konverterat riskerar förföljelse i den sökandes ursprungsland liksom att den sökande i sitt enskilda fall riskerar förföljelse. Frågan om den sökandes tillhörighet till flyktingkategorin religion innebär ett fastställande av status,¹⁵³ vilket av Thorburn Stern och Wikström benämns ”identitetsrelaterade asylskäl”.¹⁵⁴ Som vi ska se i kapitel fyra nedan beror framgången med en konvertits yrkande om skyddsbehov sur place ofta på om den sökandes välgrundade fruktan kan hänföras till skyddsgrunden religion, d.v.s. om den sökande besitter en religiös identitet.

3.2.2 Beviskrav

Bevistemat ska anses uppnå tillräcklig styrka och därmed fastställt om det motsvarar *beviskravet*.¹⁵⁵ Inom asylrätten innebär detta att den välgrundade fruktan för förföljelse på grund av den anförda skyddsgrunden ska vara *sannolik*.¹⁵⁶ För att erhålla flyktingstatus behöver den sökande således inte säkerställa alla sina påståenden utan endast göra sitt behov av internationellt skydd sannolikt.¹⁵⁷ Detta beviskrav styr bevisvärderingen, där en grundläggande utgångspunkt är att varje bevis värderas för sig. Vad gäller de enskilda bevisen anses det felaktigt att där uppställa ett särskilt beviskrav; alla bevis som i sin helhet har relevans för ett bevistema ska beaktas oavsett styrka. Frågan om den sökande uppfyllt bevistemat ska besvaras genom att varje bevis värde läggs samman varefter resultatet jämförs mot beviskravet.¹⁵⁸ Kravet på den sökande att framlägga bevisning bör dock inte ställas alltför högt. Den sökande befinner sig i en mycket speciell situation och kan därför inte förväntas tillhandahålla bevisning till stöd för alla sina påståenden.¹⁵⁹

3.2.3 Benefit of the doubt

Då det råder stora bevisrättsliga svårigheter i asylärenden¹⁶⁰ kan beslutsfattare inte förvänta sig att den sökande bevisat varenda omständighet. Är den sökandes berättelse i sin helhet sammanhängande och rimlig ska eventuellt tvivel därför inte läggas den sökande till last.¹⁶¹ Istället ska den sökande tillerkännas *benefit of the doubt* (tvivelsmålets fördel). Principen är tillämplig både vad gäller förföljelse risken och kategoritillhörigheten¹⁶² och innebär att den sökandes uppgifter inte alltid behöver bekräftas med bevisning.¹⁶³ Enligt

---

¹⁵³ Andersson et al. (2018), s. 253 ff.

¹⁵⁴ Thorburn Stern och Wikström (2016) s. 209.

¹⁵⁵ Andersson et al. (2018) s. 243.

¹⁵⁶ Ibid. s. 246 f; MIG 2006:1 och MIG 2011:6.

¹⁵⁷ UNHCR (1998) p. 2.

¹⁵⁸ Andersson et al. (2018) s. 264 f.

¹⁵⁹ UNHCR:s handbok, p. 196-197.

¹⁶⁰ Ibid. p. 197.

¹⁶¹ UNHCR (1998) p. 12.

¹⁶² Andersson et al. (2018) s. 296.

¹⁶³ UNHCR:s handbok, p. 203. Se även MIG 2006:1.

skyddsgrundsdirektivets artikel 4.5¹⁶⁴ är principen tillämplig om den sökande ansökt om asyl så snart som möjligt, informerat om alla relevanta faktorer som denne förfogar över och annars lämnat en tillfredsställande förklaring till varför informationen saknas. Den sökande ska vidare ha gjort ett genuint försök att styrka sitt skyddsbehov och lämnat sammanhängande och rimliga uppgifter. Den sökandes allmänna trovärdighet ska slutligen ha konstaterats. Trovärdighet anses alltså vara en förutsättning för att den sökande ska tillerkännas benefit of the doubt. Nedan avsnitt 3.2.4 redogör för bedömningen av utsagens trovärdighet men innan dess bör något om lättnadsregelns funktion nämnas.

Enligt Diesen är det direkt felaktigt att principen om benefit of the doubt ses som tillämplig endast när den sökandes allmänna trovärdighet är tillfredsställande, eftersom det bygger på en subjektiv bedömning av den sökande.¹⁶⁵ Istället bör principen ses som en utredningslättnadsregel genom att en bevisövertikt accepteras. Förutsättningen för dess tillämplighet är då istället att eventuella brister i utredningen inte kan lastas den sökande (utan utredaren p.g.a. dennes utredningsansvar) och att risken för förföljelse bedömts mer sannolik än osannolik.¹⁶⁶ Diesens förslag på principens tillämplighet framstår dock som något oklar. Att den sökande inte ska behöva stå till svars för sådana brister som kan hänföras till myndighetens ansvar följer redan av uppdelningen mellan parternas utredningsbörda respektive utredningsskyldighet. Om den sökande uppfyllt sin informationsbörda ska kvarstående oklarheter anses bero på brister i myndighetens utredningsansvar. Av denna anledning finns det inget behov av att ha detta som krav för tillämpningen av benefit of the doubt. Relevant för principens användning blir då endast att risken för förföljelse bedömts mer sannolik än osannolik, vilket innebär en laborering med beviskravet ”sannolikt” och i praktiken ett sänkt beviskrav.

Noll menar att det i praktiken kan vara så att den sökande egentligen inte erhåller någon lättnad genom benefit of the doubt. Istället jobbar principen *emot* den sökande eftersom mindre styrkta påståenden endast accepteras om den sökande uppfattas som trovärdig. Detta torde leda till ett ökat utrymme för beslutsfattarens personliga omdöme och försätta den sökande i en mycket ohållbar situation. Den sökande tvingas då bevisa att hen precis bevisat sin trovärdighet.¹⁶⁷

---

¹⁶⁴ Hänvisning till skyddsgrundsdirektivets artikel 4.5 görs här mot bakgrund av att bestämmelsen anses vara ett uttryck för benefit of the doubt. Detta uttrycks bl.a. i EASO (2015) s. 18 under 2.5.2.

¹⁶⁵ Andersson et al. (2018) s. 296.

¹⁶⁶ Ibid. s. 305.

¹⁶⁷ Noll (2020) s. 5 ff.

3.2.4 Utsagans trovärdighet

Credibility is established where the applicant has presented a claim which is coherent and plausible, not contradicting generally known facts, and therefore is, on balance, capable of being believed.¹⁶⁸

Eftersom den sökandes utsaga utgör bevisning ska dess bevisvärde fastställas i förhållande till flyktingdefinitionens rekvisit. För värderingen tillämpas *trovärdighetskriterier* vilka anses vägledande vid bedömning av den asylsökandes utsaga.¹⁶⁹ UNHCR har i rapporten *Beyond Proof, Credibility Assessment in the EU Asylum Systems*¹⁷⁰ förtydligat och utvecklat bedömningen av asylsökandes utsagor. Även EASO har i rapporten *Judicial analysis: Evidence and credibility assessment in the context of the Common European Asylum System*¹⁷¹ utfärdat instruktioner för trovärdighetbedömningen. I både UNHCR:s och EASO:s rapport listas kriterier som anses påvisa trovärdighet. Kriterierna har identifierats i nationell och internationell praxis inom EU och anses spegla en gemensam syn på vad som påvisar trovärdighet i den sökandes berättelse.¹⁷² I EASO:s rapport framhålls att ”credibility indicator is no more than an indicator”.¹⁷³ Bedömningen av den sökandes skyddsbehov ska därför göras med beaktande av samtliga omständigheter och bevisning i ärendet.¹⁷⁴ Nedan redogörelse utgår från UNHCR:s och EASO:s rapporter och utgör en kortfattad sammanställning av de mest framträdande kriterier som beslutsfattare rekommenderas att studera vid bedömning av den asylsökandes utsaga.

3.2.4.1 Detaljrikladom

Detaljerade återgivelse av för ansökan relevanta händelser ska ses som tecken på trovärdighet eftersom en självupplevd händelse anses vara lättare att minnas och berätta om i detalj. Beslutsfattaren ska jämföra den sökandes återgivning med vad som kan förväntas av en person som i en liknande situation återberättar en genuin personlig upplevelse. UNHCR anför dock att detta antagande härstammar från en västerländsk kultur vilken kan vara främmande för den sökande. Förväntningar på detaljer måste ses i relation till

---

¹⁶⁸ UNHCR (1998) p. 11. Se även JK and Others v. Sweden, no. 59166/12, ECtHR 2016, p. 53 i vilken UNHCR:s definition citeras.

¹⁶⁹ Andersson et al. (2018) s. 270. Diesen talar om ”tillförlitlighetskriterier”. Inom svensk processrättslig doktrin görs ofta en uppdelning mellan trovärdighet och tillförlitlighet. Det förra hänför sig då till personens trovärdighet i sitt sätt att berätta, medan det senare relaterar till om uppgifterna stämmer eller ej i förhållande till extern bevisning. Det är dock inte endast i relation till tillförlitlighet som kriterierna används. Migrationsöverdomstolen använder begreppet trovärdighet för båda avseenden, varför det i uppsatsen som utgångspunkt endast kommer att refereras till ”trovärdighet”. Andersson et al. (2018) s. 312.

¹⁷⁰ UNHCR (2013) s. 13.

¹⁷¹ EASO, *Judicial analysis: Evidence and credibility assessment in the context of the Common European Asylum System*, IARLJ-europé, 2018. Hädanefter ”EASO (2018)”.

¹⁷² EASO (2018) s. 83; UNHCR (2013) s. 137.

¹⁷³ EASO (2018) s. 84.

¹⁷⁴ Ibid. s. 84; Andersson et al. (2018) s. 270.

den sökandes utbildningsnivå, sociala bakgrund och andra omständigheter som kan begränsa återgivelsen av specifika omständigheter.¹⁷⁵

Försiktighet bör även iakttas inför förväntningar på vad den sökande kan återge. Forskning visar att tillfälliga detaljer (datum, varaktighet, ordningsföljd m.m.) ofta är svåra att minnas, vilket kan försvåras ytterligare för personer som utsatts för trauma. I praktiken tycks dock beslutsfattare inte alltid ta hänsyn till vetenskaplig fakta.¹⁷⁶ UNHCR menar att oförmåga att t.ex. återberätta hur något ser ut, så som valuta eller offentliga byggnader, kan bero på att sådan information helt enkelt inte registrerats hos personen i fråga; ”functional information is more important than visual or other sensory information”.¹⁷⁷ Bedömningen ska vara balanserad och utgå från objektiva grunder. EASO framhåller att vaga återgivelse och brist på detaljer inte automatiskt innebär att den sökande talar osanning. Det bör även beaktas att den sökande kan påverkas av hur intervjun är utformad. Om den som intervjuar avbryter eller ställer frågor som indikerar att den sökande redan bedömts som icke trovärdig kan det påverka svaren.¹⁷⁸ Av ett förhandsavgörande från EU-domstolen följer att oförmåga att besvara frågor grundade på stereotypa föreställningar om den för ärendet aktuella flyktinggrunden inte ensamt kan resultera i att den sökande förklaras icke trovärdig. Detta skulle tvärtom strida mot skyddsgrundsdirektivets och asylprocedurdirektivets bestämmelser om beaktande av den sökandes personliga ställning och individuella omständigheter.¹⁷⁹

3.2.4.2 Intern samstämmighet i utsagan

Intern samstämmighet, eller snarare frånvaro av motsägelser, relaterar till de av den sökande lämnade uppgifterna. Eventuella avvikelser och underlåtenhet att lämna information ska beaktas under hela processens gång. Fokus för bedömningen är huruvida den sökandes berättelse ”håller”,¹⁸⁰ eftersom en person som ljugar antas ha svårare att redovisa en konsekvent berättelse.¹⁸¹ Det bör dock inte krävas att den sökande återger exakta datum eller händelser,¹⁸² men om det finns anledning att ifrågasätta informationen bör den sökande lämna en tillfredsställande förklaring till motsägelserna. Motsägelser kan dock inte utan vidare utgöra tecken på att den sökande t.ex. försöker anpassa sin berättelse efter vad som tidigare sagts, eftersom det lika gärna kan vara tecken på att försöka minnas relevanta händelser.¹⁸³ Att den

---

¹⁷⁵ EASO (2018) s. 87; jfr. UNHCR (2013) s. 138 ff.

¹⁷⁶ UNHCR (2013) s. 139. I rapporten hänvisas till ett policy-dokument från Nederländerna.

¹⁷⁷ Ibid. s. 140.

¹⁷⁸ EASO (2018) s. 87 f.

¹⁷⁹ C-148/13-C-150/13 A, B och C mot Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie, par. 61-63. Domstolen hänvisar till artikel 4.3.c i gamla skyddsgrundsdirektivet samt artikel 13.3.a i gamla asylprocedurdirektivet, men motsvarande bestämmelser finns i de omarbetade versionerna, artikel 4.3.c respektive artikel 15.3.a.

¹⁸⁰ EASO (2018) s. 85.

¹⁸¹ UNHCR (2013) s. 149.

¹⁸² Bello v. Sweden, 32213/04, ECHR 2016.

¹⁸³ EASO (2018) s. 85.

sökande lägger fram omständigheter av relevans för ansökan sent i processen kan därför inte ensamt vara grund för bristande trovärdighet.¹⁸⁴

Forskning visar att förekomst av motsägelser ökar ju fler gånger en händelse återberättas eftersom minnet påverkas av tid, kontext, kunskap och berättarens mentala tillstånd m.m. Faktum är att en berättelse som motsäger en tidigare återgivning med 20 % anses hålla hög grad av samstämmighet. Det vore således snarare rimligt om beslutsfattare *förväntar* sig en viss grad av motsägelsefulla uppgifter i den asylsökandes berättelse.¹⁸⁵

3.2.4.3 Extern samstämmighet med bevisning

Bekräftande extern bevisning till stöd för den sökandes utsaga torde representera en av de absolut starkaste indikationerna på trovärdighet.¹⁸⁶ Utsagans relation till verkliga förhållande är vad som inom svensk doktrin brukar kallas *tillförlitlighet*. Diesen menar att detta har koppling till huruvida fruktan är välgrundad.¹⁸⁷ Den sökandes uttalanden bör överensstämma med familjemedlemmars och vittnens påståenden, men människors individuella förmåga och sätt att inta information ska beaktas. Eftersom den sökande inte har ensamt ansvar att inhämta bevisning kan dennes uppgifter bekräftas av bevisning som den beslutfattande myndigheten inhämtat. Trovärdighet kan därmed stärkas genom att uttalanden stämmer överens med vad som är allmänt känt om den sökandes ursprungsland, aktuell landinformation eller utlåtanden från experter.¹⁸⁸ I sammanhanget blir lagstiftningen i ursprungslandet och dess tillämpning i praktiken ibland relevant.¹⁸⁹ Vikten av att jämföra den sökandes uppgifter med landinformation framhålls i UNHCR:s handbok,¹⁹⁰ samtidigt som landinformation aldrig kan användas som ett bevis för den sökandes individuella situation.¹⁹¹ Värdet av stödjande bevisning så som indikation på trovärdighet måste ses i relation till svårigheten för den sökande att inhämta och lägga fram sådan information.¹⁹²

3.2.4.4 Rimlighet

UNHCR beskriver rimlighet som då något verkar sannolikt och troligt.¹⁹³ Påståendens rimlighet måste dock studeras i relation till den sökandes nuvarande situation liksom tidigare situation i ursprungslandet. Likaså bör faktorer så som kulturell bakgrund, genus och kön samt utbildningsnivå beaktas.¹⁹⁴ Samtidigt bör försiktighet iakttas inför att dra slutsatser utifrån

---

¹⁸⁴ C-148/13-C-150/13 A, B och C mot Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie, p. 61-63.

¹⁸⁵ UNHCR (2013) s. 151 f.

¹⁸⁶ Ibid. s. 160.

¹⁸⁷ Andersson et al. (2018) s. 251 ff.

¹⁸⁸ EASO (2018) s. 86. UNHCR (2013) s. 165 ff.

¹⁸⁹ Andersson et al. (2018) s. 265.

¹⁹⁰ UNHCR:s handbok, p. 42.

¹⁹¹ UNHCR (2013) s. 171.

¹⁹² Ibid. s. 160.

¹⁹³ Ibid. s. 260.

¹⁹⁴ EASO (2018) s. 89.

stereotypa föreställningar om sociala grupper och mänskliga beteenden.¹⁹⁵ Beslutsfattaren ska utgå från den sökandes situation och inte sina egna erfarenheter eller syn på vad som är rimligt.¹⁹⁶ Det vore inte heller lämpligt att relatera till sunt förnuft, eftersom vad som anses rimligt i ett samhälle kan framstå som fullständigt orimligt i ett annat.¹⁹⁷ Även de mest otänkbara och osannolika händelserna kan inträffa¹⁹⁸ och fråga är om det ens är möjligt att bedöma rimlighet:

[T]he applicant's account has been rejected simply because the facts that he describes are so unusual as to be thought unbelievable. But, as Lord Justice Neuberger has pointed out, that is not a safe basis upon which to reject the existence of facts which are said to have occurred within an environment and culture which is so wholly outside the experience of the decision maker as that in the present case. There is simply no yardstick against which the decision maker can test whether the facts are inherently incredible or not.¹⁹⁹

3.2.4.5 Den sökandes uppträdande

I både UNHCR:s och EASO:s rapport konstateras att den sökandes uppträdande är en högst olämplig faktor att ta hänsyn till vid trovärdighetsbedömningen.²⁰⁰ Hur en person uppträder beror på en mängd olika faktorer. Beteenden påverkas av kön, kulturell och social bakgrund, mentalt och fysiskt tillstånd, ålder, situationen som den sökande befinner sig i m.m. På samma vis påverkas beslutsfattaren av sina egna referensramar och förväntningar på hur människor kan antas agera i olika situationer. Forskning visar att en persons uppträdande mycket sällan kan avslöja att denne talar osanning. Tvärtom är tecken som typiskt sett antas påvisa att någon ljuger (så som undvikande av ögonkontakt, tvekan i svar eller nervositet) inte alls beteenden som oärliga personer visar upp. Med tanke på situationen som den asylsökande befinner sig i kan det finnas goda grunder för att vara nervös. Vid bedömning av den sökandes trovärdighet utifrån dennes beteende måste således alla faktorer, som skulle kunna förklara varför personen agerar som hen gör, tas i beaktande.²⁰¹

De ovan redovisade kriterierna för bedömning av trovärdighet är ingen uttömmande redogörelse för vilka aspekter som beslutsfattare studerar. Eftersom beslutsfattare är fria att värdera bevis kan mycket väl andra, eller fler, kriterier tillämpas vid värdering av en utsagas trovärdighet. Vid skyddsbedömning av konversion sur place har trovärdighetsbedömningen en något annorlunda utformning. Detta torde delvis bero på att det som studeras skiljer sig åt. Vid denna bedömning är det inte längre fokus på att klagöra inträffade händelser eller att en viss behandling utgör förföljelse. Istället fokuseras bedömningen på om den sökande konverterat av en genuin religiös övertygelse. Nedan kapitel utvecklar detta förhållande genom en redogörelse

---

¹⁹⁵ UNHCR (2013) s. 180.

¹⁹⁶ Y v. Secretary of State for the Home Department, EWCA Civ 1223, 2006, 25.

¹⁹⁷ UNHCR (2013) s. 35.

¹⁹⁸ Gheisari v. Secretary of State for the Home Department, EWCA Civ 1854, 2004, p. 10.

¹⁹⁹ HK v. Secretary of State for the Home Department, EWCA Civ 1037, 2006, 71.

²⁰⁰ EASO (2018) s. 90; UNHCR (2013) s. 190.

²⁰¹ UNHCR (2013) s. s. 186 ff.

av genuinitet som bedömningsaspekt vilket inbegriper en värdering av extern bevisning och den sökandes utsaga. Därefter redogörs för tillskriven religiös övertygelse, vilket beslutsfattare är skyldiga att utreda om den sökande inte bedöms genuin i sin tro. Slutligen presenteras *the eye of the persecutor test* som alternativ metod vid skyddsbedömningen.

4 Skyddsbedömning av konversion sur place

Beslutsfattare har angripit frågan om konvertiters skyddsbehov på olika sätt. Av UNHCR:s riktlinjer framgår att det inte sällan uppstår särskilda trovärdighetsproblem när den sökande konverterat efter att ha lämnat ursprungslandet. Av denna anledning kan det bli nödvändigt att genomföra en djupgående bedömning av konversionens bakomliggande omständigheter och genuinitet.²⁰² Utredaren bör då försöka klarlägga motiven till den sökandes konversion liksom vilken inverkan konversionen haft på den sökandes liv. Däremot är det inte på konversionen som den sökandes behov av skydd står och faller. Det är den reella risken för förföljelse som ska vara fokus för bedömningen varför myndigheternas eventuella kännedom om konversionen, liksom hur det är sannolikt att de kommer att reagera, måste utredas.²⁰³

The test remains, however, whether he or she would have a well-founded fear of persecution on a Convention ground if returned. Regard should therefore be had as to whether the conversion may come to the notice of the authorities of the person's country of origin and how this is likely to be viewed by those authorities.²⁰⁴

Nedan avsnitt redogör för skyddsbedömningen av konversion sur place enligt svensk praxis. Inledningsvis behandlas genuinitet som ett kriterium för att den sökande ska anses ha ett skyddsbehov, vilket medfört en slags "genuinitetsprövning" av den sökandes tro och konversion.²⁰⁵ Därefter redogörs för bedömningen av tillskriven religiös övertygelse vilken aktualiseras om den sökandes konversion inte ansetts genuin. Bedömning av genuinitet och tillskriven religiös övertygelse kontrasteras slutligen genom antagande av den alternativa metoden *the eye of the persecutor test*.

4.1 Genuinitet

Svenska beslutsfattares bedömning av konversion sur place som skyddsgrund utgår nästan uteslutande från det enda vägledande avgörandet på området. MIG 2011:29 rörde en afghansk medborgare som efter avslag och beslut om utvisning anförde konversion som grund för ny prövning. I målet konstaterades en generell risk för konvertiter i den sökandes ursprungsland men för beviljande av asyl krävdes ett personligt behov av skydd. Domstolen framhöll att det därför ska göras en samlad bedömning av konversionens bakomliggande omständigheter och om den sökande kan antas leva som konvertit vid ett återvändande. Den sökandes behov av skydd är därför

---

²⁰² UNHCR:s riktlinjer nr. 6, p. 34. Se även Musalo (2004) s. 223.

²⁰³ UNHCR:s riktlinjer nr. 6, p. 35; UNHCR:s handbok, p. 96.

²⁰⁴ UNHCR:s riktlinjer nr. 6, p. 35.

²⁰⁵ Thorburn Stern och Wikström (2016) s. 209.

beroende av att det framstår som sannolikt att konversion är genuin:

Vid prövningen av om en persons konversion är äkta i den bemärkelsen att den grundar sig på en genuin, personlig religiös övertygelse måste en individuell bedömning göras i enlighet med UNHCR:s handbok och riktlinjer. [...] Den prövning som ska göras innefattar en bedömning av den bevisning som åberopats och av trovärdigheten i den berättelse som en person lämnat avseende sin konversion.²⁰⁶

Resultatet av prövningen i att den sökande bedöms genuin i sin tro kan fruktan för förföljelse anses välgrundad och därmed ge upphov till ett skyddsbehov. En sökande som inte bedöms genuin i sin religiösa övertygelse antas däremot inte leva som konvertit i ursprungslandet varför fruktan för förföljelse inte anses välgrundad.²⁰⁷ I den internationella flyktingrätten har denna typ av prövning benämnts ”the sincerity test”, vilket kan hänföras till det amerikanska målet *United States v. Ballard*.²⁰⁸ Rättsfallet rörde en familj som åtalats för bedrägeri varpå de hävdade att deras handlande åtnjöt skydd under konstitutionen eftersom de var anhängare av religionen ”I am”. Domstolen konstaterade att det kan vara relevant att undersöka uppriktigheten i en tro, men däremot inte äktheten i själva tron.²⁰⁹ Prövningen gjordes i relation till religionsfrihet och inte som vid genuinitetsprövningen i förhållande till förföljelse, men den stora frågan i målet kom i likhet med konversionsmålen att handla om uppriktigheten i tron. I svensk rätt kan ”the sincerity test” liknas vid vad Thorburn Stern och Wikström kallar *genuinitetsprövning*, genom vilken den sökandes genuinitet ska klarläggas. Denna prövning är del i den allmänna trovärdighetsbedömningen,²¹⁰ men rättsläget kring hur genuinitet ska bedömas och vid vilken nivå som den sökandes konversion bör anses ha föregåtts av genuinitet är mycket oklart.²¹¹

Enligt MIG 2011:29 ska genuinitetsprövningen utföras genom värdering av åberopad bevisning samt utsagans trovärdighet. Vid min analys av beslut och domar blev det också tydligt att praxis följer migrationsöverdomstolens prövning. Eftersom utsagan utgör bevisning talas det i uppsatsen fortsättningsvis om ”extern bevisning” i förhållande till sådana bevis som inte utgör utsagan. Nedan redogörs inledningsvis för vilken betydelse extern bevisning har vid bedömningen av en konversions genuinitet. Därefter redovisas för värderingen av den sökandes konversionsberättelse, vilket har stora likheter med den bedömning som presenterats ovan i avsnitt 3.2.4. I detta sammanhang är det däremot inte endast fokus på att utsagan ska vara trovärdig, utan även att den ska visa tecken på en genuin religiös övertygelse. I vissa sammanhang kommer därför bedömningen att skilja sig åt från den ovan presenterade.

---

²⁰⁶ MIG 2011:29, s. 16 f.

²⁰⁷ Ibid.

²⁰⁸ *United States v. Ballard*, 322 U.S. 78, (1944).

²⁰⁹ Ibid. s. 81.

²¹⁰ Thorburn Stern och Wikström (2016) s. 12.

²¹¹ Att rättsläget är oklart har bekräftats av Migrationsverket. Se SR 46/2018, s. 4.

4.1.1 Extern bevisning

Extern bevisning har enligt riktlinjerna betydelse under genuinitetsprövningen genom bekräftelse av den sökandes religiösa aktiviteter och medlemskap i samfund.²¹² Den vanligaste formen av bevis i konversionsärenden tycks vara dopbevis liksom pastorers intygande om genuinitet.²¹³ I MIG 2011:29 hade den sökande åberopat bevisning i form av skriftliga intyg, dopbevis och vittnesförhör med en församlingsmedlem tillika landsman och en ordförande i den församling som han var medlem i och låtit döpa sig. Domstolen ansåg att bevisningen visat att den sökande genomgått en dopceremoni, var medlem i församlingen liksom att han varit aktiv i församlingen och deltagit i gudstjänster. Vad vittnena anfört bedömdes ge visst stöd för den sökandes talan. Däremot ansågs bevisningen inte ensamt påvisa genuinitet.²¹⁴

Migrationsöverdomstolen finner vid en sammantagen bedömning av den åberopade bevisningen att A inte enbart genom den förmått göra sannolikt att hans konversion är genuin. För att avgöra om så är fallet måste det därför även göras en bedömning av trovärdigheten i hans berättelse.²¹⁵

Att extern bevisning tillerkänns lågt bevisvärde medför att den muntliga berättelsen ofta blir avgörande för frågan om den sökande bedöms ha konverterat av en genuin övertygelse. Att det förhåller sig så saknar enligt Konvertitutredningen rättsligt stöd.²¹⁶ Jag är dock inte beredd att hålla med utredningen i detta hänseende. Det rättsliga stödet finns i UNHCR:s handbok och riktlinjer vilka utgör rättskällor inom svensk asylrätt. Inom ramen för trovärdighetsbedömningen anses extern bevisning korrelera med frågan om sökandes fruktan är välgrundad. I svensk asylrätt benämns detta därför tillförlitlighet, vilket har att göra med huruvida sökandes påståenden stämmer överens med allmän information och kontrollerbara fakta. Att extern bevisning om sökandes aktiviteter och tro ges lågt bevisvärde har att göra med vilken fakta det kan anses styrka. Rättsfrågan, som framgått ovan, handlar om huruvida den sökandes tro är genuin eller ej, inte om vilka religiösa aktiviteter hen utfört eller hur hens tro uppfattas av omgivningen. Dopbevis kan endast styrka att den sökande låtit döpa sig och pastorers intyg kan endast styrka att den sökandes tro uppfattas som genuin. Det är den subjektiva dimensionen av tron, dvs. vad den sökande *känner* och *tänker*, som är uppe för prövning. Detta kan aldrig styrkas av någon annan.

Vid konversion sur place kan den sökande således inte göra sin konversion sannolik endast genom extern bevisning. Detta medför att bedömningen av den sökandes utsaga blir avgörande för om personen anses vara en ”genuin” konvertit.

---

²¹² UNHCR:s riktlinjer nr. 6, p. 34.

²¹³ Bilaga: Analys av domar och beslut, s. 55 och 57.

²¹⁴ MIG 2011:29.

²¹⁵ Ibid. s. 17

²¹⁶ Konvertitutredningen (2019) s. 40.

4.1.2 Konversionsberättelsens trovärdighet

För förståelse för utsagans trovärdighet som mått för en genuin religiös övertygelse är det inte tillräckligt att endast studera vägledande rättsfall och riktlinjer. Det framgår t.ex. inte av riktlinjerna vad som kan förväntas av den sökandes utsaga, utan endast vad bedömningen ska ta sikte på och vilka kriterier beslutsfattaren ska utreda. Upplägget nedan utgår från dessa kriterier,²¹⁷ men har bl.a. utvecklats genom egen genomförd analys av domar från migrationsdomstolen och beslut från Migrationsverket.²¹⁸

4.1.2.1 Tidpunkt och plats för konversionen

Vid konversion sur place ska det särskilt undersökas om den sökandes nuvarande religion kan anses vara ett uttryck för och en fortsättning på åsikter eller en inställning som den sökande hade redan i ursprungslandet.²¹⁹ Enligt UNHCR:s riktlinjer ska därför tidigare och nuvarande religion bedömas och jämföras.²²⁰ Om den sökande redan i ursprungslandet bekände sig till den aktuella religionen, eller till och med gav uttryck för den, kan det vara en indikation på bakomliggande genuinitet.²²¹ Thorburn Stern och Wikström menar att detta skulle kunna påvisa en betydelse av tid och rum vid genuinitetsprövningen.²²² För det fall den sökande anför konversion efter avslag och beslut om utvisning finns det enligt MIG 2011:29 anledning att rikta större fokus mot uppgifternas trovärdighet.²²³

När konversionen, såsom i förevarande fall, åberopats som asylskäl en kort tid efter det att utvisningsbeslutet vunnit laga kraft och själva dopceremonin genomförts några dagar efter att Migrationsverket beslutat att inte bevilja en ny prövning av frågan om uppehållstillstånd bör särskild uppmärksamhet riktas mot trovärdigheten i uppgifterna om konversionen.²²⁴

Bedömningen i MIG 2011:29 tycks ha medfört att en sökande som anför konversion sent i processen löper högre risk att misstros av beslutsfattare. Av Konvertitutredningens analys framgår att sökanden som anför konversion som skyddsgrund sent i processen mötte stora svårigheter att nå framgång med sitt ärende. Detta gällde i synnerhet de som fick konversionen bedömd för första gången i och med en ny prövning hos Migrationsverket, vilka hade en avslagsfrekvensen på 83 %. Utredningen kritiserar tid som bedömningsaspekt vid genuinitetsprövningen och menar att tidpunkten för konversionen inte bör

---

²¹⁷ UNHCR:s riktlinjer nr. 6, p. 1. Riktlinjerna erbjuder s.k. ”guiding parameters” för beslutsfattare att använda vid asylutredning av en sökande som anför religiös konversion sur place.

²¹⁸ Bilaga: Analys av domar och beslut.

²¹⁹ Artikel 5.2 skyddsgrundsdirektivet.

²²⁰ UNHCR:s riktlinjer nr. 6, p. 34.

²²¹ MIG 2011:29. Domstolen hänvisar här till artikel 5.2 i skyddsgrundsdirektivet och gör tolkningen att uttrycket ”synnerligen” innebär att särskild vikt ska läggas vid om den åberopade skyddsgrundande verksamheten anses vara en fortsättning på uttryck eller åsikter som sökande hade redan i ursprungslandet.

²²² Thorburn Stern och Wikström (2016) s. 148.

²²³ MIG 2011:29.

²²⁴ Ibid. S. 17.

ha betydelse för hur genuin den sökande bedöms vara.²²⁵ Även vid min analys fann jag att beslutsfattaren ofta lade vikt vid när i processen som konversionen anförts:

Omständigheterna att [...] först i migrationsdomstolen har åberopat sin kristna tro som grund för uppehållstillstånd, innebär med andra ord att domstolen starkt ifrågasätter trovärdigheten i konverteringen.²²⁶

Då A inom ramen för sin första asylansökan åberopade konversion som skyddsskäl först efter det att Migrationsverket hade beslutat att avslå hans ansökan bör det ställas höga krav på uppgifterna om konversionen.²²⁷

Jag kan till viss del hålla med utredningen i den bemärkelsen att det inte framgår av UNHCR:s riktlinjer att konversion sur place som anförts sent i processen ska bedömas mer kritiskt än en tidigt anförd. Att trovärdighet och genuinitet ska undersökas särskilt framgår av att skyddsgrunden *är* sur place, oavsett om detta anförts sent eller tidigt i processen. Vidare verkar beslutsfattare tolka ”ett uttryck för och en fortsättning på” motsatsvis, d.v.s. att en sökande som *inte* kan visa att konversionen är ett resultat av en sedan tidigare påbörjad religiös förändring därmed visar en brist på genuinitet. Fråga är dock om det finns stöd i skyddsgrundsdirektivet och riktlinjerna för denna motsatstolkning. Det står klart att en sökande som redan i hemlandet haft funderingar på och kanske till och med offentligen uttryckt den nu hållna religionen anses visa ett visst mått av genuinitet. Men innebär detta att en sökande som inte redan i ursprungslandet undersökt den nya religionen påvisar en brist på genuinitet? En mer korrekt tolkning torde vara att uttryck för och fortsättning på den religiösa övertygelsen indikerar genuinitet, samtidigt som frånvaro av uttryck och fortsättning på den religiösa övertygelsen för den sakens skull inte indikerar bristande genuinitet. Musalo menar att ett sur place-anspråk inte endast på grund av det sena anförandet av skyddsgrunden bör föranleda ett antagande om fabricerad ansökan. Istället bör beslutsfattaren utreda den sökandes alla omständigheter, både de som förelåg i ursprungslandet och de som är aktuella i asyllandet, för att på ett säkert sätt undersöka genuiniteten.²²⁸

4.1.2.2 Konversionens bakomliggande motiv

Enligt riktlinjerna ska beslutsfattare undersöka den sökandes missnöje med tidigare hållna religion. Som exempel på missnöje ges religionens syn på genusfrågor eller sexuell läggning.²²⁹ Däremot ges ingen förklaring till hur ett sådant missnöje ska tolkas eller värderas. Författarna till Konvertitutredningen menar att ett tydligt avståndstagande från tidigare religion tenderar att öka misstron om konversionens genuinitet. Motivet till konversionen tolkas då som en flykt från tidigare religion, vilket bl.a. motiveras med att processen varit för snabb eller berott bekvämlighet snarare

²²⁵ Konvertitutredningen (2019) s. 16 och 21.

²²⁶ UM 7754-13, s. 4.

²²⁷ UM 10942-16, s. 6.

²²⁸ Musalo (2004) s. 225.

²²⁹ UNHCR:s riktlinjer nr. 6, p. 34.

än en genuin övertygelse. De menar att anförande om att konversionen företagits på oriktiga grunder är en av de vanligaste orsakerna till bedömning av en konversion som icke-genuin.²³⁰ Den sökandes resonemang om val och upplevelse av den nya religionen förminskas med påståenden om att det snarare är den västerländska samhällsordningen som tilltalar än den kristna religionen som sådan.²³¹ Det måste helt enkelt vara tydligt att konversionen motiverats av en religiös övertygelse:

En genuin konversion kan inte ha som grund att den enskilde sökt sig till en församling för att få gemenskap och ro snarare än på grund av religiös övertygelse.²³²

Eftersom det är den sökande som har bevisbördan för sitt skyddsbehov medför detta ett krav på motivering av valet att konvertera. Min analys av domar och beslut visar tydligt att de sökande förväntas framföra djupgående och detaljerade resonemang kring varför den tidigare religionen inte längre speglar de egna värderingarna. På samma sätt förväntas de ha reflekterat över valet av den nya religionen, i vissa fall den aktuella inriktningen specifikt:²³³

De uppgifter som har lämnats är vaga, detaljfattiga och delvis motstridiga. Han har inte kunnat beskriva skillnaden mellan tron [sic.] de olika kyrkor han har besökt.²³⁴

Du sammankopplar de svårigheter du har stött på i ditt liv med att du levde som muslim, och de medgångar du har haft med att du lever som kristen. Din beskrivning av kristendomen och att vara kristen är snarare en beskrivning av att leva i det svenska samhället med den religionsfrihet som råder samt din upplevelse av godhet i ditt möte med personer som ägnar sig åt välgörenhet.²³⁵

Det blir i detta sammanhang tydligt att de aspekter som beslutsfattaren har att utreda enligt UNHCR:s riktlinjer inte är utformade för praktisk tillämpning av nationella domstolar. Möjligheten och ansvaret för beslutsfattare att själva avgöra vad i sökandes svar som påvisar genuinitet är stort, vilket bereder utrymme för skönsmässigt fattade beslut och att lika fall inte behandlas lika. Ska missnöje i förhållande till tidigare religions syn på genus och jämställdhet ses som en medveten och genuin konversion, eller som en oriktig grund för konversion då det snarare är ett uttryck för samhällspolitiska åsikter?

What may seem to be a timely and opportunistic conversion actually might be a legitimate exercise of religious liberty.²³⁶

---

²³⁰ Konvertitutredningen (2019) s. 27.

²³¹ Ibid. s. 38 f.

²³² MIG 2011:29, s. 7.

²³³ Bilaga: Analys av domar och beslut, s. 55 och 57.

²³⁴ UM 2528-18, s. 6.

²³⁵ Migrationsverkets beslut 12653216, s. 6.

²³⁶ Samahon (2000) s. 2223 f.

4.1.2.3 Personliga och intellektuella resonemang

I Migrationsverkets rättsliga ställningstagande²³⁷ talas det om konversion som dels en känslomässig process, dels en intellektuell process. Samtidigt anförs att det är den sökandes beskrivning av den intellektuella processen som ska vara i fokus under genuinitetsprövningen.²³⁸ Den sökandes förmåga att tala i intellektuella termer tycks därmed premieras framför känslomässiga. Vad som avses med intellektuell process anges däremot inte närmre, men som begrepp kan ”intellektuell” förstås som något med koppling till förnuft.²³⁹ Förnuft har i sin tur att göra med förmågan att resonera, analysera och uppfatta såväl abstrakta som teoretiska och moraliska principer.²⁴⁰ Om det är i sådana termer som den sökande förväntas beskriva sin konversionsprocess är det svårt att se hur den beslutande myndigheten kan leva upp till sitt ansvar om en individualiserad prövning.

I det rättsliga ställningstagandet framgår samtidigt att utredaren redan i början av intervjun bör klarlägga den sökandes personliga omständigheter. Detta medför bl.a. att den sökandes sociala och ekonomiska status i hemlandet ska utredas, liksom utbildningsnivå i relation till både allmänna och specifikt religiösa frågor samt förmågan att uttrycka sig verbalt om den personliga situationen.²⁴¹ Detta torde således innebära att genuinitetsprövningens genomförande ska anpassas efter den sökandes individuella situation och egenskaper. Vid analys av beslut och domar fann jag dock sällan exempel på resonemang om individuella egenskaper kontra förväntad förmåga att föra intellektuella resonemang. Även i Konvertitutredningen anförs kritik mot bristande individualisering. Efter analys av 61 beslut från Migrationsverket fann utredningen att endast två beslut tog hänsyn till den sökandes ålder och 13 beslut till läskunnighet och utbildningsnivå. Kulturell bakgrund togs hänsyn till i fem beslut, medan det i endast två beslut togs hänsyn till social status.²⁴² I en av de domar som jag analyserat anförde den sökande att han lämnat konkreta uppgifter utifrån sitt eget förstånd och att bristen på detaljer under tidigare utredning berodde på att han var analfabet. Domstolen konstaterade dock endast kort att den sökandes analfabetism inte medförde en annan bedömning:

Migrationsdomstolen anser dock att A, som uppgett att han tidigare har varit troende och praktiserande muslim, inte på ett tillfredsställande sätt har kunnat förklara vad det var som fick honom att vilja konvertera till kristendomen. Han har också lämnat vaga och odetaljerade svar om hur han utövar sin tro, [...] samt vad kristendomen betyder för honom personligen. [...] Det som A anför om din analfabetism kan enligt domstolens mening inte förklara bristerna i hans berättelse.²⁴³

Enligt Migrationsverkets rättsliga ställningstagande ska utredaren även undersöka religionens roll i vardagen liksom den religiösa identitetens

---

²³⁷ SR 46/2018.

²³⁸ Ibid. s. 5 och 10.

²³⁹ NE, ”intellektuell”.

²⁴⁰ NE, ”förnuft”.

²⁴¹ SR 46/2018, s. 5 och 9.

²⁴² Konvertitutredningen (2019) s. 37.

²⁴³ UM 10942-16, s. 7 f.

betydelse för den sökande.²⁴⁴ Det är tydligt att ett stort fokus läggs vid den sökandes sätt att tala om sin konversion. I flera av de analyserade besluten från Migrationsverket fann jag en förväntan på detaljerad återgivning om religionens personliga betydelse för den sökande.²⁴⁵ I MIG 2011:29 menade domstolen att den sökandes berättelse var vag och allmänt hållen,²⁴⁶ vilket tycks vara en formulering som anammats av både Migrationsverket och domstolarna.²⁴⁷

Domstolen anser även att klaganden är förhållandevis vag när det gäller att beskriva sin egen känslomässiga och andliga resa mot att bli inte bara troende utan också troende kristen.²⁴⁸

De uppgifter som [...] lämnat om sin konversion är vaga och odetaljerade. Han har inte på ett djupare plan kunnat beskriva vad kristendomen betyder för honom och hur den har påverkat hans liv.²⁴⁹

Domstolen instämmer i Migrationsverkets bedömning att hans redogörelse för hans inre process och hans tankar, känslor och resonemang inför beslutet att konvertera genomgående är vag och saknar mer personliga reflektioner kring processen.²⁵⁰

Anförande om att en berättelse är vag så som motivering till avslagsbeslut har även identifierats som vanligt förekommande av Konvertitutredningen där grunderna för bifall och avslag jämförts. Utredningen visar att den största skillnaden mellan bifall och avslag är hänförlig till utsagens innehåll, där detaljerade och personliga återgivelser som visar hög kunskapsnivå gynnas framför vaga och osammanhängande berättelser.²⁵¹ Att det förhåller sig så torde egentligen inte föranleda någon förvåning mot bakgrund av de aspekter som är aktuella under trovärdighetsbedömningen. Problemet med en förväntan på detaljerade resonemang och personligt intellektuella återgivelser vid bedömning av religionsbaserade asylansökningar är emellertid svårigheten att överhuvudtaget definiera religion. Trovärdigheten att en händelse inträffat så som den sökande berättat är rimligen lättare att bedöma om vi har tillgång till detaljer. Information om var, när och hur händelser inträffat kan då jämföras med objektiva fakta så som information om hur platsen såg ut och vittnens uppgifter. Vid religiös konversion har vi egentligen inget att tolka informationen mot. Detaljerad återgivning av religionens personliga betydelse kan ju aldrig vara annat än personlig.

Varför den sökande förväntas redovisa avancerade resonemang om sin konversion torde ha koppling till synen på konversion som sådan. Praxis kan på sätt och vis beskrivas som stagnerad sedan 2011, då domstolen i MIG 2011:29 uttalade sig om en konversions betydelse för den enskilde:

---

²⁴⁴ SR 46/2018, s. 10.

²⁴⁵ Bilaga: Analys av domar och beslut, s. 57.

²⁴⁶ MIG 2011:29.

²⁴⁷ Även Konvertitutredningen (2019) har identifierat ”vaghet” som vanligt förekommande i avslagsbeslut, s. 28.

²⁴⁸ UM 1035-19, s. 8.

²⁴⁹ UM 11785-18, s. 5.

²⁵⁰ UM 15199-19, s. 3 f.

²⁵¹ Konvertitutredningen (2019) s. 38.

Att övergå från en religion till en annan får anses vara en stor förändring i varje människas liv. Att överväga att överge islam till förmån för kristendomen får, i ljuset av vad som är känt om inställningen i Afghanistan till konvertiter, anses vara något mycket ingripande i en afghansk människas liv. [...] en genuin konversion måste antas vara ett ytterst viktigt ställningstagande för den enskilde och ha en mycket stor betydelse i den personens liv.²⁵²

Jag fann nästintill identiska resonemang som det ovan i sju av migrationsdomstolens domar.²⁵³ Denna syn på konversion påminner om vad som inom Levad religion anses vara en ålderdomlig förståelse för konversionsprocessen. Konversion framställs som en avslutad process som föranletts av ett noga övervägt val. Detta kan givetvis vara fallet för en del, men det ger inte mycket utrymme för den sökande att tala om andra upplevelser så som tvivel eller förvirring; känslor som inte tycks vara ovanliga under en konversionsprocess. Samahon framhåller att en konversion likväl kan vara en process som inte nödvändigtvis avslutas genom första konversionshandlingen, liksom att många religioner är öppna inför det faktum att människan kan göra fel och falla tillbaka även efter konversionen ägt rum.²⁵⁴

I en norsk studie bedömdes Utlendingsdirektoratet, motsvarande svenska Migrationsverket, ha följt en god modell vid intervjuer med konvertiter. Frågorna som ställdes ansågs fånga in både de känslomässiga och intellektuella sidorna av en konversion genom att utredaren uppmärksammade vad den sökande framfört om sin tro och formade intervjun efter detta istället för att ställa standardiserade frågor. Däremot ansågs Utlendingsnämnda, dit Utlendingsdirektoratets beslut kan överklagas, helt bortse från den sökandes emotionella upplevelse av konversionen. Istället lades fokus på hur den intellektuella processen beskrevs.²⁵⁵ Konvertitutredningen menar att även den sökandes intellektuella förmåga att tala om sin tro har stark koppling till hur Migrationsverket motiverar avslag respektive bifall.²⁵⁶ Den mest framträdande frågan här torde vara vilken betydelse intellektualitet har för en människas tro, närmre bestämt: är det endast sökande med förmåga att beskriva sin intellektuella process som kan vara genuina konvertiter? Måste den sökande vara intellektuell för att vara genuin i sin tro?

4.1.2.4 Kunskap och utövande

Kunskapstester i religiösa grundsatser förekommer inte enbart i Sverige²⁵⁷ utan är snarare en av de vanligaste metoderna vid bedömning av genuin

---

²⁵² MIG 2011:29, s. 18.

²⁵³ Bilaga: Analys av domar och beslut, s. 55.

²⁵⁴ Samahon (2000) s. 2211.

²⁵⁵ Schjatvet (2015) s. 11 ff.

²⁵⁶ Konvertitutredningen (2019) s. 2.

²⁵⁷ Se bl.a. Musalo (2004) s. 218. Studien bygger på en analys av asylärenden i Kanada, Nya Zeeland, Storbritannien och USA; Kagan (2010) s. 1214. Studien behandlar bedömning av asylärenden i Egypten.

religiös övertygelse inom asylrätten.²⁵⁸ Detsamma gäller undersökning av om den sökandes handlingar och levnadssätt är förenliga med den aktuella religionen.²⁵⁹ Det frekventa användande av kunskapsfrågor torde bero på möjligheten att på så vis använda en standardiserad utredningsmetod för alla ärenden liksom undvika bedömning av subjektiva uppfattningar.²⁶⁰ Men i riktlinjerna för religionsbaserade asylansökningar understryks att utfrågning av den sökandes religiösa kunskap inte nödvändigtvis är av värde för utredningen, då detaljerad kunskap inte automatiskt innebär att övertygelsen är genuin. En sökande som t.ex. inte kan nämna några budord kan ändå visa förståelse för religionens grundläggande värden. Oavsett ska hänsyn till den sökandes individuella omständigheter alltid beaktas. Av denna anledning är en narrativ frågemodell i syfte att låta den sökande öppet berätta om sin personliga erfarenhet och syn på religionen att föredra.²⁶¹ Även Kagan premierar en narrativ modell framför prövning av den sökandes kunskap och handlande vid bedömning av genuinitet,²⁶² eftersom det senare förutsätter att beslutsfattaren har en förutfattad uppfattning om hur genuina anhängare talar om och utövar religionen. Att en person är genuint religiös betyder inte nödvändigtvis att hen följer alla seder som är typiska för religionen, liksom att icketroende mycket väl kan ha kunskap om religiösa attribut och sedvänjor. I slutändan torde kunskapstest leda till olika möjligheter att erhålla asyl, då det gynnar sökande med utbildning och förmåga att tillvarata kunskap.²⁶³

I MIG 2011:29 ombads den sökande att nämna en berättelse från Bibeln och centrala kristna högtider.²⁶⁴ Konvertitutredningen fann liknande frågor under sin analys av Migrationsverkets beslut och framhåller att den sökande ofta anses ha för låg kunskap om religionen för att bedömas genuin.²⁶⁵ Synen på genuinitet tycks korrelera med förmågan att reflektera över bibelverser och kristna högtider liksom skillnader inom kristendomen och mellan kristendom och islam.²⁶⁶ Min genomgång av beslut och domar påvisade liknande tendenser:

A har under asylutredningen gett genomgående stereotypa svar på frågor om hur han upplever skillnaderna mellan kristendomen och sin tidigare religion islam.²⁶⁷

Vidare ombeds du att uppge någon vers från bibeln, du uppger endast det som står först i bibeln och uppger sedan att du plötsligt inte har något minne.²⁶⁸

Du har tagit upp att det i islam är tillåtet att döda de som inte vill konvertera till islam medan den kristna guden handlar om ömhet och kärlek. [...] I detta

---

²⁵⁸ Kagan (2010) s. 1210.

²⁵⁹ Musalo (2004) s. 218.

²⁶⁰ Kagan (2010) s. 1213.

²⁶¹ UNHCR:s riktlinjer nr. 6, p. 28, 29 och 35.

²⁶² Kagan (2010) s. 1224.

²⁶³ Ibid s. 1209 ff..

²⁶⁴ MIG 2011:29.

²⁶⁵ Konvertitutredningen (2019) s. 28.

²⁶⁶ Ibid. s. 35 f.

²⁶⁷ UM 515-19 och UM 559-19, s. 7.

²⁶⁸ Sekretessmärkt beslut från Migrationsverket, s. 6 (tillgängligt genom UM 14145-19).

sammanhang har du inte tagit upp och reflekterat över att det finns olika tolkningar och inriktningar av islam, som inte har samma inställning till våld. Du har inte reflekterat över varför just kristendomen skulle vara bättre än någon annan inriktning av islam än den du växte upp med.²⁶⁹

Om den sökande inte bedöms ha konverterat av en genuin övertygelse anses hen alltså inte leva som konvertit vid ett återvändande till ursprungslandet. Prövningen stannar dock inte här, eftersom beslutsfattaren måste undersöka risken för att den sökande kommer att tillskrivas den religiösa övertygelsen. Nedan redogörs för de utmärkande dragen vid denna prövning.

4.2 Tillskriven religiös övertygelse

En person som vidtagit handlingar i enda syfte att erhålla flyktingstatus kan som utgångspunkt inte ha en välgrundad fruktan för förföljelse. Detta förutsätter dock att förhållandet är uppenbart för alla, inklusive myndigheterna i hemlandet, liksom att allvarligt negativa konsekvenser inte kommer att inträffa vid ett återvändande. Således kan en opportunistisk ansökan ändå medföra grund för beviljande av asyl, om den sökandes fruktan bedöms välgrundad.²⁷⁰ Av skyddsgrundsdirektivet framgår att det vid bedömning av om fruktan är välgrundad inte har någon betydelse om den sökande verkligen besitter någon av de skyddsgrundande egenskaperna ifall egenskapen tillskrivs den sökande av den förföljande parten.²⁷¹ Om den sökande bedömts ha konverterat i enda syfte eller så som huvudsyfte att erhålla skydd är det fortfarande den reella risken som ska bedömas.²⁷²

Om den sökande inte bedöms ha konverterat av en genuin övertygelse är det således alltid nödvändigt att undersöka om myndigheterna i ursprungslandet fått information om konversionen och hur de i sådant fall kan tänkas reagera.²⁷³ Det är den sökande som har bevisbördan för myndigheters eller andra personers eventuella kännedom om handlingar som kan medföra att hen tillskrivs en religiös övertygelse. Landar utredningen i att den sökandes konversion inte anses ha kommit myndigheterna eller andra personer till känna, ska den sökandes förväntade manifesterande vid ett återvändande utredas. För konstaterande av ett skyddsbehov ska den sökandes förväntade sätt att agera och leva leda till en behandling som når upp till kraven på förföljelse.²⁷⁴

Fråga är alltså om den sökande på grund av sitt handlande i Sverige riskerar förföljelse eller allvarlig skada vid ett återvändande till ursprungslandet. Fokus för riskbedömningen är således hur den sökande *uppfattas* och inte längre vem den sökande *är*.²⁷⁵ Detta framgår även av UNHCR:s handbok och riktlinjer där den sökandes genuinitet inte ges någon betydelse vid bedömning

²⁶⁹ Migrationsverkets beslut 11896883, s. 7.

²⁷⁰ UNHCR:s riktlinjer nr. 6, p. 36.

²⁷¹ Skyddsgrundsdirektivet artikel 10.2; SR 46/2018, s. 7 och 10.

²⁷² Skyddsgrundsdirektivet artikel 4.3d.

²⁷³ UNHCR:s handbok, p. 96.

²⁷⁴ SR 46/2018, s. 7 och 10. Se även A.A. mot Schweiz (32218/17).

²⁷⁵ Thorburn Stern och Wikström (2016) s. 151.

av tillskriven övertygelse, vilket är i linje med skyddsgrundsdirektivet. Rättsläget är alltså tydligt med att bedömningen av tillskriven religiös övertygelse inte har med genuinitetsprövningen att göra.²⁷⁶ Thorburn Stern och Wikström menar dock att domstolens bedömning i MIG 2011:29 tyder på att genuinitet spelar roll även vid bedömning av tillskriven övertygelse.²⁷⁷

Att den sökande rent formellt, genom att ha låtit döpa sig, skulle kunna betraktas som kristen (oavsett styrkan i sin övertygelse) och därmed faktiskt skulle kunna betraktas som att han ”är” kristen diskuteras inte alls. Det är intressant att notera att det genuina i övertygelse således tycks spela en roll även här, även om det rimligtvis borde vara rätt irrelevant för en riskbedömning av hur en person uppfattas av andra.²⁷⁸

I ett av de beslut som jag analyserat diskuterade Migrationsverket betydelsen av den sökandes aktivitet på sociala medier i förhållande till risken att tillskrivas en religiös övertygelse:

Avseende utdragen som visar konversationer mellan dig och andra personer framgår att fåtal har gillat samtalen och det framgår inte andra kommentarer eller reaktioner. [...] Det framgår inte heller att någon har reagerat negativt på inläggen. Verket konstaterar vidare att många inlägg är upplagda av dig och därför kan raderas av dig, vilket kan förväntas av en person som inte bedöms ha konverterat av genuin övertygelse.²⁷⁹

Verkets resonemang ovan är bara hållbart om vi med säkerhet vet att personer brukar gilla eller kommentera vartenda inlägg de ser. Det ska i detta sammanhang dessutom finnas anledning att anta att personer som avser föra vidare information om den sökandes aktiviteter, eller själv bemöta detta med skyddsgrundande behandling, i allmänhet markerar inlägg. Migrationsverkets uttalande påvisar även en tendens att ställa krav på en icke-genuin konvertit. Kanske kan det till och med finnas en antydning om att den sökande har ett ansvar att inte riskera att tillskrivas en religiös övertygelse. I detta fall genom att ta bort inlägg från sociala medier.

4.3 The eye of the persecutor test

Ett alternativ till genuinitetsprövningen är Kagans *the eye of the persecutor test*. Föremål för skyddsbedömningen är då inte längre den sökandes tro, utan den potentiella *förföljarens motiv*: fråga är huruvida det finns anledning för myndighet, eller annan aktör, att förfölja den sökande i ursprungslandet. Hur beslutsfattaren bedömer den sökandes genuinitet blir således irrelevant.²⁸⁰ En förutsättning för genuinitetsprövningen är att vi har en standard för hur en genuin kristen hade svarat på frågor eller agerat i olika givna situationer. Men

---

²⁷⁶ UNHCR:s handbok, p. 96; UNHCR:s riktlinjer nr. 6, p. 36.

²⁷⁷ Thorburn Stern och Wikström (2016) s. 151.

²⁷⁸ Ibid.

²⁷⁹ Migrationsverkets beslut 12512538, s. 9 f.

²⁸⁰ Kagan (2010) s. 1221. Kagan hänvisar till *Toufighi v. Mukasey*, 538 F.3d 988 (9th Cir. 2008), i vilket Judge Berzon var meningsskiljaktig och bl.a. uttalade att ”The threat to the petitioner upon return would stem not from what he really believes, but from what his persecutors would understand him to believe.”, s. 999.

beslutsfattare är lika dåligt utrustade att bedöma genuiniteten i en människas tro som en förföljande part. Vad som däremot går att bedöma är objektiva fakta, eftersom de bara kan vara objektivt sanna eller objektivt falska.²⁸¹ Om den sökande t.ex. påstår att hen deltagit i gudstjänster och uppgett sig vara kristen i inlägg på sociala medier kan vi undersöka detta genom att höra vittnen som var på samma gudstjänst och kontrollera om inläggen verkligen finns. Fråga blir sedan om det är sannolikt att den förföljande parten fått information om aktiviteterna.

Genom the eye of the persecutor test omdirigeras trovärdighetsbedömningen genom att fokus för utredningen centreras kring de verkliga kriterierna för flyktingskap. Den verkligt kritiska frågan om den sökande löper risk för förföljelse hamnar därmed också i fokus. Vidare kan trovärdigheten istället bedömas mot verkliga och objektiva förhållanden, vilket lämpar sig bättre inom ramen för rättstillämpningen. Den inledande frågan som bör ställas är således vad som kan trigga igång en förföljelse.²⁸² Kagans metod har av Samahon tidigare benämnts ”the apostasy analysis”²⁸³, vilket kan härledas från det amerikanska rättsfallet *Bastanipour v. I.N.S.*²⁸⁴ I domen, som rörde en iransk medborgare som konverterat till kristendomen, anförde domstolen att det var irrelevant huruvida den sökande konverterat av genuin övertygelse eller i opportunistiskt syfte:

The opinion does not consider what would count as conversion in the eyes of an Iranian religious judge, which is the only thing that *would* count so far as the danger to Bastanipour is concerned. [...] Whether Bastanipour believes the tenets of Christianity in his heart of hearts or, as hinted but not found by the Board, is acting opportunistically (though at great risk to himself) in the hope of staving off deportation would not, we imagine, matter to an Iranian religious judge.²⁸⁵

Samahon menar att ”the apostasy analysis”, i likhet med bedömningen av tillskriven religiös övertygelse, helt undviker frågan om den sökande är genuin i sin övertygelse och verkligen konverterat. Fokus för beslutsfattarens bedömning är istället om det är sannolikt att en religiös domare i den sökandes ursprungsland hade betraktat den sökande som avfallen från islam. The eye of the persecutor test utvecklar Samahons metod genom att rikta fokus för bedömningen mot sådana handlingar som kan provocera fram förföljelse. Den sökandes beteende blir därmed av större relevans, eftersom det är handlingarna som sådana som gör att den förföljande parten har motiv för skyddsgrundande behandling. Domstolen i *Bastanipour* fokuserade på den förföljande partens motiv genom att inledningsvis identifiera vad som i allmänhet kan provocera fram förföljelse i den sökandes ursprungsland, nämligen apostasi med betydelsen att avfalla från islam. Därefter konstaterades att den sökande av sagt sig islam, vilket resulterade i slutsatsen att den sökandes beteende omfattades av sådana handlingar som kan

---

²⁸¹ Kagan (2010) s. 1217 ff.

²⁸² Ibid. s. 1221 ff.

²⁸³ Samahon (2000) s. 2233 f.

²⁸⁴ *Bastanipour v. INS*; Samahon (2000), s. 2233.

²⁸⁵ *Bastanipour v. INS*, p. 7.

provocera fram förföljelse:

The offense in Muslim religious law is apostasy – abandoning Islam for another religion. [...] That is what Bastanipour did. He renounced Islam for Christianity. He has not been baptised or joined a church but he has made clear, to the satisfaction of witnesses whom the Board did not deem discredited, that he believes in Christianity rather than in Islam – and *that* is the apostasy, not compliance with formalities of affiliation.²⁸⁶

Att genuinitet inte har betydelse för den verkliga risken gäller även vid bedömning av eventuell kränkning av rätten till liv och principen om non-refoulement i ICCPR. I Q.A. v. Sweden²⁸⁷ anförde den sökande att en utvisning till Afghanistan skulle innebära en kränkning av hans rättigheter enligt artikel 6 och 7. Den sökande hade avfallit från islam och hävdade att hans beteende därmed var att betrakta som apostasi. Att personer som avfallit från islam riskerade förföljelse i Afghanistan var ostridigt i målet hos den nationella domstolen. Den sökande ansågs däremot inte ha ett skyddsbehov eftersom det inte bedömdes sannolikt att den sökande konverterat till ateism på grund av en genuin övertygelse. FN:s människorättskommitté anförde i sitt utlåtande att det vid konversion sur place kan vara nödvändigt att undersöka den sökandes genuinitet. Huruvida konversionen bedöms genuin eller ej är däremot inte avgörande för skyddsbehovet.²⁸⁸

[T]he test remains whether there are substantial grounds for believing that such a conversion may have serious adverse consequences in the country of origin such as to create a real risk of irreparable harm as contemplated by articles 6 and 7 of the Covenant.²⁸⁹

The eye of the persecutor test erbjuder en alternativ metod till genuinitetsprövningen genom att dels vidga förståelsen för vad som kan anses motivera förföljelse då en person konverterat, dels skifta fokus från den sökandes *inre* övertygelse till dennes *yttre* beteende.²⁹⁰ Detta medför en bedömning av om det är sannolikt att den förföljande parten har motiv att utsätta den sökande för skyddsgrundande behandling på grund av dennes handlingar. I slutändan är det trots allt den förföljande partens uppfattning som blir avgörande för förföljelsens inträffande eller uteblivande. Att det förhåller sig så utvecklas närmre i nedan kapitel då en analys och diskussion förtydligar den nuvarande bedömningen av konvertiters skyddsbehov sur place, samt konkretiserar en alternativ skyddsbedömning genom antagande av the eye of the persecutor test.

---

²⁸⁶ Bastanipour v. INS, p. 7.

²⁸⁷ Q.A. v. Sweden, CCPR/C/127/D/3070/2017, UN Human Rights Committee (HRC), 20 February 2020.

²⁸⁸ Ibid. p. 9.5.

²⁸⁹ Ibid.

²⁹⁰ Samahon (2000) s. 2234.

5 Analys och diskussion

Ovan redovisning har redogjort för det rättsliga ramverk som beslutsfattaren har att förhålla sig till vid bedömning av en konvertits skyddsbehov sur place. Parternas utredningsansvar har förtydligats liksom de särskilda principer som är av relevans vid prövning av en asylansökan. I detta sammanhang har aktuella kriterier under den allmänna trovärdighetsbedömningen av den sökandes utsaga konkretiserats liksom de särskilda aspekter som aktualiseras vid bedömning av den sökandes konversionsberättelse. Nedan följer en analys och diskussion om den nuvarande bedömningen av konvertiters skyddsbehov sur place, liksom vilka fördelar det finns att hämta genom antagande av the eye of the persecutor test som alternativ metod.

5.1 Nuvarande skyddsbedömning

En förutsättning för den sökande att beviljas skydd är att alla de i flyktingkonventionen angivna rekvisiten är uppfyllda. För detta har den sökande bevisbördan vilket innebär att det är den sökande som ska visa att det är sannolikt att hen har en välgrundad fruktan för förföljelse och inte kan, eller vill, begagna sig av statens skydd. Vid bedömning av den sökandes skyddsbehov anses den sökande ha en ”välgrundad fruktan” om hen lämnat in en seriös ansökan och det enligt aktuell landinformation eller annan bevisning framstår som sannolikt att personer som konverterat utsätts för skyddsgrundande behandling i den sökandes ursprungsland. Den sökande har ett ansvar att lägga fram all fakta inom sin besittningssfär som kan visa att hen har en ”välgrundad fruktan”. Har hen utsatts för hot på grund av sin konversion kan detta påvisa att det objektiva elementet i rekvisitet är uppfyllt. Genom min analys av migrationsdomstolens domar och Migrationsverkets beslut framgår det tydligt att beslutsfattare sällan hänvisar till landinformation vid bedömning av situationen i den sökandes ursprungsland. De tycks snarare grunda sina beslut på en egen uppfattning om landet. Detta gäller i synnerhet den särskilda situationen för konvertiter: endast i tre domar respektive två beslut fann jag resonemang om den generella risken för konvertiter.²⁹¹ I alla dessa ärenden konstaterade beslutsfattarna att informationen påvisade en risk. Även om resultaten från analysen inte ska ses som representativt för aktuell praxis, är det ett anmärkningsvärt resultat.

Det är ostridigt att apostasi är belagt med dödsstraff i en del länder. Att ett beteende eller en egenskap är straffbelagd innebär dock inte automatiskt att det ska ses som ett konstaterande av risk för förföljelse. Lagstiftningens tillämpning i praktiken måste bekräftas för att en reell risk ska föreligga. Av landinformation om Afghanistan framgår dock att apostater som utgångspunkt ska anses ha en välgrundad fruktan för förföljelse. Även om endast ett fåtal lagföringar av apostater rapporterats under senare år finns det information som antyder att lagföring förekommit. Denna information är inget som beslutsfattaren kan bortse från, eftersom ett återsändande till ett

---

²⁹¹ Bilaga: Analys av domar och beslut, s. 54 och 56.

område där den sökande riskerar dödsstraff medför en kränkning av principen om non-refoulement. Praxis visar dock att den asylsökandes skyddsbehov sällan beror på om det föreligger en generell risk för konvertiter utan om den sökande löper en personlig risk att utsättas för förföljelse med anledning av att dennes konversion är genuin, m.a.o. ”äkta”. Det fokus som kommit att hamna på genuinitet går att härleda till migrationsöverdomstolens tolkning av UNHCR:s riktlinjer i MIG 2011:29. Denna tolkning har medfört en direkt parallell mellan genuinitet och risk, genom att en person som inte konverterat av genuin religiös övertygelse inte antas leva som konvertit vid ett återvändande till ursprungslandet. Om den sökande inte torde leva som konvertit vid ett återvändande anses därför ingen risk för förföljelse eller annan skyddsgrundande behandling föreligga.

5.1.1 Genuinitet och trovärdighet

Vid prövning av den sökandes genuinitet har beslutsfattaren att bedöma extern bevisning och utsagans trovärdighet. Värdet av extern bevisning skiljer sig markant mellan den allmänna trovärdighetsbedömningen som presenterats i avsnitt 3.2.4 och den specifika genuinitetsprövningen i 4.1. Vid den allmänna trovärdighetsbedömningen anses extern bevisning vara den starkaste indikationen på trovärdighet, eftersom samstämmighet påvisar att berättelsen är tillförlitlig. Med objektiv information om exempelvis förhållanden i den sökandes hemland, bilder på platser där den sökande befunnit sig eller bekräftelse av händelser genom vittnesmål, kan den sökandes påståenden bekräftas eller förkastas. Denna tolkning görs inte i förhållande till genuinitet eftersom extern bevisning enligt praxis har ett begränsat värde. Den bevisrättsliga relevansen av dopbevis och intyg från pastorer är hänförlig till *handlingar* vidtagna av den sökande. Dopbeviset intygar således att den sökande genomfört ett dop och en pastors intygande visar att den sökande uppfattats som genuin. Inom asylrätten råder fri bevisvärdering och beslutsfattaren får därför själv avgöra vilka värden bevisen har i förhållande till beviskravet. Detta utrymme begränsas dock av kravet på objektivitet, d.v.s. ett förbud mot subjektiv värdering av ett bevis. Men vad innebär detta i praktiken? Kan en bevisvärdering vara fri om den samtidigt måste fattas på objektiva grunder? Kanske medför det snarare ett utrymme för beslutsfattaren att avgöra vilken styrka som krävs för att underlaget ska anses nå upp till sannolikt. I konvertitärenden innebär detta att det är upp till beslutsfattaren att bedöma om underlaget är tillräckligt för att visa en sannolik genuinitet, vilket således ger utrymme för en egen tolkning av vad genuinitet är och hur detta kan visas. Myndigheten kan i detta fall hänvisa till den sökandes bevisbörda om genuiniteten inte bedöms uppnå beviskravet. Eftersom extern bevisning inte anses styrka ett skyddsbehov på grund av konversion sur place har beslutsfattaren på sätt och vis därmed begränsat sin utredningsskyldighet. Det tillför litet till bedömningen om myndigheten hämtar in material för bevisprövningen om extern bevisning samtidigt inte anses kunna visa en persons genuinitet. Kvar blir då endast den sökandes utsaga vilket bara den sökande själv kan påverka, medan beslutsfattaren fritt har att värdera dess värde.

Att extern bevisning inte räcker för att göra en genuin övertygelse sannolik beror på att beslutsfattaren fokuserar på vad den sökande *känner* och *tänker*. Detta medför att konversionsberättelsens trovärdighet blir en förutsättning för att den sökande ska anses ha ett skyddsbehov. Av redogörelsen i avsnitt 4.1.2 framgår att beslutsfattare återkommande bedömer utsagan efter särskilda kriterier, vilka har likheter med kriterierna i den allmänna trovärdighetsbedömningen. Ett sådant kriterium avser den sökandes förmåga att lämna detaljerade återgivningar om situationer och platser. Vid bedömning av detta kriterium ska beslutsfattaren utgå från hur en person i allmänhet hade berättat om en självupplevd situation, om denne varit i den sökandes position. Vid bedömning av genuinitet förväntas den sökande lämna tydliga uppgifter om sin konversionsprocess. I de analyserade domarna och besluten motiverades bristande genuinitet ofta med att den sökande varit vag i sin beskrivning och inte kunnat lämna en utvecklad redogörelse om sitt förhållande till den nya religionen. Krav på att lämna relevanta uppgifter och utförliga beskrivningar gör sig alltså gällande både i förhållande till trovärdighet och genuinitet.

Vid bedömning av den sökandes genuinitet tillämpar beslutsfattaren ofta kunskapsfrågor. Den sökande kan t.ex. ombes att nämna en vers från bibeln eller Guds budord, vilket således speglar en uppfattning om att genuint troende kristna besitter sådan kunskap. Kanske kan svenska kristna svara på sådana frågor, men en person som har begränsad kunskap i det svenska språket eller inte har vana att relatera moral till budord har antagligen inte detta närmast i minnet när hen tänker på kristendomen. Kunskapen som den sökande har torde istället bero på dennes egen upplevelse av religionen, vilken rimligen speglas av situationen och det levda livet i asyllandet. Religionen kan ha lockat med gemenskap och kärlek, vänlighet och värme, snarare än det skrivna ordet i bibeln. Precis som UNHCR menar att människor registrerar information olika beroende på vad som anses viktigt i stunden kan kyrkans roll så som mötesplats och trygghet vara viktigare än den lärda bibelkunskapen för nyanlända. Detta behöver inte betyda att personen är mindre kristen, utan endast att kristendomen är en form av gemenskap för den sökande snarare än religiös lära. Denna uppfattning har den sökande rätt till, eftersom religionsfriheten inbegriper religion som identitet och levnadssätt. Det interdisciplinära perspektivet låter oss också bättre förstå betydelsen av att inbegripa religion som levnadssätt vid bedömning av religion och konversion som skyddsgrund. Om religion kan förstås som del av de troendes liv genom olika former av utövande, aktiviteter och engagemang utvidgas också förståelsen för konversion. Det kanske inte alltid är den inre övertygelsen som genomgår störst förändring vid en konversion, det kan likväl vara den sökandes sätt att leva som förändras. Att förutsätta att en konversion medför specifik kunskap om den nya religionen innebär en begränsning av varje människas rätt att själv definiera sin religion.

Syftet med genuinitetsprövningen är alltså att undersöka om den sökande konverterat på grund av en religiös övertygelse. Problemet med prövningen är emellertid att det förutsätter att beslutsfattaren vet hur en genuin konvertit hade agerat och talat om sin religion. Det beslutsfattaren gör när denne

avkräver genuinitet är egentligen att be den sökande att bevisa något som inte går att bevisa. Genuinitet är ett abstrakt begrepp som beror på vilken subjektiv innebörd detta ges. Vid användning av begreppet så som måttstock för om en konversion är äkta eller ej innebär det en förståelse för begreppet som om det vore ett objektivet, med samma innebörd för var och en, faktum. Men ett faktum relaterar till en sanning och den enda sanning vi har att bedöma är den sökandes egna uppfattning. En beslutsfattare kan aldrig utföra en prövning av den sökandes genuinitet utan att studera det mot de värden som hen själv lägger i begreppet. Utgången vid en sådan prövning kommer därför alltid att vara beroende av vem som utför den. Hur ska en konvertit visa genuinitet, om det inte finns någon gemensam förståelse för vad genuinitet är? Den enda som någonsin kommer att veta om den sökande verkligen tror på religionen är den sökande själv. Genuinitetsprövning som metod vid skyddsbedömningen är därför beroende av beslutsfattares subjektiva uppfattning om vad religion är och hur en religiös person uppträder. Med andra ord: prövningens resultat är en reflektion av *beslutsfattarens tro* om den sökandes tro, inte av den *sökandes tro*. I det stora perspektivet medför detta att lika fall inte behandlas lika och att rättssystemet inte är förutsebart.

Trovärdighetsbedömningen har direkt relevans för den sökandes möjlighet att erhålla lättnadsregeln ”benefit of the doubt”. Om den sökandes berättelse i sin helhet framstår som sammanhängande och rimlig ska den sökande tillerkännas en lättnad, med följden att inte alla påståenden som den sökande gör gällande måste bevisas. De kriterier som tillämpas vid trovärdighetsbedömningen kommer alltså att ligga till grund för en sammantagen bild av utsagans trovärdighet. Vid konversion sur place utreds den sökandes genuinitet i form av en bedömning av den sökandes trosberättelse och inte som vid den allmänna trovärdighetsbedömningen av den sökandes berättelse om den tidigare situationen i ursprungslandet. Det går därför inte att undersöka hur påståendena förhåller sig till extern bevisning eller vad som är rimligt i en sådan situation som den sökande beskriver. Lättnadsregelns funktion inom genuinitetsprövningen framstår då som mycket oklar. Eftersom extern bevisning inte anses kunna tillföra särskilt mycket för genuiniteten beror den sökandes framgång i ärendet på förmågan att framföra en trovärdig berättelse. Eftersom kraven för trovärdighet under genuinitetsprövningen omfattar detaljerade samt personliga och intellektuella resonemang torde ”goda berättare” ha större möjlighet att påvisa trovärdighet och därmed lättare att erhålla lättnadsregeln. Vid den allmänna trovärdighetsbedömningen har den sökande i vart fall fördel av externa bevis. Det finns således en risk att genuinitetsprövningen som alternativ till trovärdighetsbedömningen i praktiken reducerat den sökandes tillgång till ”benefit of the doubt”.

5.1.2 Tillskriven religiös övertygelse

För det fall den sökandes konversion inte bedöms genuin ska beslutsfattaren enligt UNHCR:s riktlinjer bedöma om det finns en risk att den sökande tillskrivs den religiösa övertygelsen. Vid denna prövning spelar det ingen roll

om den sökande verkligen besitter den skyddsvärda egenskapen, eftersom skyddsbehovet beror på den förföljande partens uppfattning om den sökande. Allt som oftast påvisas dock en bristande bedömning av risken att tillskrivas den religiösa övertygelsen. Vid min analys av migrationsdomstolens domar och Migrationsverkets beslut synliggörs att beslutsfattare i en del fall låter bli att bedöma risken. I andra fall tar de upp tillskriven övertygelse, men snarare i form av ett konstaterande att risk inte föreligger, än en bedömning av risken i det individuella ärendet. Även i detta sammanhang är det den sökande som bär bevisbördan, vilket ofta medför bevis i form av utdrag från sociala medier och bilder från aktiviteter eller demonstrationer. För att nå upp till sannolikt framstår dock förväntningen på den sökande som tämligen högt. Den sökande ska t.ex. kunna lämna konkreta uppgifter om inläggs och bilders spridning. Sociala mediars relevans för risken tycks i vissa fall bero på hur många likes den sökandes inlägg fått. Även om det är den sökandes bevisbörda att visa en sannolik risk för att tillskrivas den religiösa övertygelsen torde det finnas utrymme för att se det som en utredningsskyldighet för beslutsfattaren att bistå den sökande för klargörande av omständigheterna. Om det finns minsta oklarheter kring om den sökandes konversion kommit myndigheterna i ursprungslandet till känna, föreligger därmed också en risk för att ett återsändande innebär en kränkning av principen om non-refoulement. Tröskeln för att så ska vara fallet framstår dock som mycket hög, varför ansvaret för att påvisa en risk för myndigheters vetskap sammantaget verkar åvila endast den sökande. I detta sammanhang uppstår dock frågan om beviskravet i förhållande till myndigheters vetskap om konversionen är detsamma som för andra omständigheter, d.v.s. om det i praktiken avkrävs en högre nivå än sannolikt? Detta är dock en fråga utanför uppsatsens ramar varför den lämnas öppen för andra att besvara.

Sammantaget kan det konstateras att bedömningen av den sökandes skyddsbehov i första hand beror på om konversionen anses genuin, i andra hand om den sökande riskerar att tillskrivas den religiösa övertygelsen. Skyddsbedömningen som den ser ut enligt dagens praxis fokuseras således på om det är sannolikt att:

- det finns en generell risk för personer som konverterat i ursprungslandet och
- den sökande har konverterat av en genuin, personlig religiös övertygelse och därför kommer att leva som konvertit vid ett återvändande, eller
- den potentiella förföljaren har fått eller kommer att få information om den sökandes handlingar och därför tillskriva den sökande den religiösa övertygelsen.

5.2 Alternativ skyddsbedömning

Av ovan avsnitt framgår att bedömningen av den sökandes skyddsbehov sur place i övervägande del beror på om det anses sannolikt att konversionen föregicks av genuinitet. I praxis urskiljs en tendens att grunda detta på migrationsöverdomstolens uttalanden i MIG 2011:29, vilken i sin tur tolkade UNHCR:s riktlinjer som ett absolut krav på genuinitet. Men någonstans har

riktlinjernas funktion gått förlorad. Bedömningen av konversionens bakomliggande genuinitet måste ses i ljuset av hela det rättsliga sammanhang som riktlinjerna bygger på: rätten att söka asyl, principen om non-refoulement samt tanke-samvets- och religionsfrihet. Friheterna är fundamentala inom de mänskliga rättigheterna och ska förstås brett. Genuinitetsprövningen har blivit praxis för att kontrollera en konversions riktighet men detta utesluter inte att konversionen kan ge upphov till ett skyddsbehov på andra grunder inom religionsbegreppet. Beslutsfattaren har fortfarande att ta hänsyn till riktlinjernas övriga punkter, vilka bl.a. anger att med religion avses tro och icke-tro, liksom religion så som identitet eller livsstil. Att en person ska skyddas mot påtvingad religion i form av tro omfattar även skydd mot tvång att inneha en särskild religiös identitet eller livsstil. Om det för medborgare i ett land inte finns utrymme för sådan frihet innebär detta en kränkning av individens religionsfrihet. När kränkningen upp till en viss nivå kan den anses utgöra förföljelse.

Om den sökande uppger att hen ser sig som kristen och vill vara del av den kristna gemenskapen kan ett sådant liv innebära en omöjlighet i ursprungslandet. *The eye of the persecutor test* som metod vid skyddsbedömningen innebär ett skiftat fokus till den verkliga risken, istället för frågan om konversionen är genuin. Huruvida frånfallet beror på en ny religiös övertygelse eller endast ett ointresse från den sökandes sida lär inte vara den förföljande partens främsta bekymmer. Det är frånfallet som är avgörande eftersom det är apostasi som utgör brott mot islamisk lag. Sett ur detta perspektiv finns det egentligen ingen anledning att över huvud taget bedöma den sökandes genuina övertygelse, eftersom fokus ligger vid den *faktiska risken* och inte på hur eller varför den sökande hyser en viss trosuppfattning. Skiftas frågan i detta skede istället till om straff för apostasi tillämpas i praktiken bör risken för att så ska vara fallet anses tillräcklig om den når upp till sannolikt.

Att tillämpa *the eye of the persecutor test* har likheter med att undersöka risken för tillskriven religiös övertygelse. Den stora skillnaden är dock att en bedömning av tillskriven övertygelse fortfarande har konversionen och den sökandes nya religion i fokus. Därmed begränsas riskbedömningen till om den förföljande parten kan komma att uppfatta den sökandes handlingar som konversion. Har prövningen dessförinnan visat att den sökande inte konverterat av en genuin övertygelse är det också troligt att det bedöms rimligt att den förföljande parten ska se på den sökandes handlingar som icke genuina. Att genuinitet på detta vis fortfarande har betydelse vid bedömning av tillskriven religiös övertygelse har konstaterats av Thorburn Stern och Wikström. *The eye of the persecutor test* erbjuder ett utvidgat förhållningssätt då all typ av tillskrivning beaktas. På så vis hålls prövningen öppen inför alla potentiella grunder som skulle kunna provocera fram förföljelse. Det är möjligt att den sökandes handlingar tillskrivs den sökande som en konversion, men de kan också tolkas som ett ensidigt avfall från den tidigare religionen, eller rentav som kritik mot en islamisk statsmakt. Fokus bör vara på den förföljande partens motiv till förföljelse, inte den sökandes motiv till handlingarna. Eftersom risken i realiteten inte härstammar från vad den

sökande tror, utan från vad den förföljande parten tror, innebär genuinitetsprövningen att fokus appliceras på fel part.

Riskbedömningen har genom domstolens uttalanden i MIG 2011:29 komplicerats i onödan. En sökande som bedöms genuin kommer nämligen inte anses ha ett behov av skydd om det inte också finns en risk för förföljelse. Om vi istället accepterar domstolens uttalande i Bastanipour, nämligen det att det inte är konversionen till kristendomen som ger upphov till ett reellt hot utan avfallet från islam, kan vi också acceptera att en potentiell förföljare kan realisera ett hot även mot de personer som inte bedömts genuina i sin tro. På detta vis kan spekulationer undvikas och beslutsfattarens godtyckliga värderingar begränsas. Bedömningen fokuserar då istället på om det är sannolikt att:

- det finns en generell risk för personer som betraktas som apostater i den sökandes ursprungsland,
- den sökandes handlingar betraktas som apostasi enligt ursprungslandets lagstiftning eller gängse uppfattning och
- den potentiella förföljaren har fått eller kommer att få information om den sökandes handlingar.

På detta vis kan vi också närma oss en mer individuell, objektiv och opartisk prövning. Givetvis kan spekulationer aldrig undvikas helt, men genom the eye of the persecutor test blir det i vart fall lättare att grunda beslut på faktiska förhållanden. Bedömningen utgår i större utsträckning från bevis i form av exempelvis lagstiftning, landinformation och den sökandes handlingar och aktiviteter. En sökandes aktiviteter i kyrka eller på sociala medier kan antingen vara objektivt sanna eller objektivt falska. Visar utredningen genom bilder eller vittnens uppgifter att det är objektivt sant att den sökande deltagit i gudstjänster innebär the eye of the persecutor test att det är den förföljande partens eventuella vetskap om aktiviteterna som kommer att ge svar på om den sökande löper risk eller ej. Vidhålls frågan om den sökande är genuin i sin tro, innebär detta däremot att vi också ska undersöka huruvida den förföljande parten anser den sökande genuin.

Genom att skifta fokus från religiös övertygelse till den faktiska risken för förföljelse förlorar genuinitetsprövningen sin betydelse. The eye of the persecutor test skulle alltså kunna ersätta både genuinitetsprövningen och bedömningen av tillskriven övertygelse. Enligt nuvarande praxis utförs skyddsbedömningen av konversion sur place enligt högst två steg: den sökandes genuinitet, alternativt risk för att tillskrivas den religiösa övertygelsen. Genom en tillämpning av the eye of the persecutor test fokuseras endast på risken att den sökandes handlingar betraktas som apostasi av den förföljande parten. Vid denna bedömning omfattas således även en genuin konversion. Att ha risken i fokus för bedömningen är vidare i bättre konformitet med bestämmelserna om flyktingskap sur place i UNHCR:s handbok. Bedömningen av om den sökande kan betraktas som flykting sur place beror på den sökandes särskilda omständigheter (vilket inte gör det möjligt att endast studera den påstådda religiösa övertygelsen) liksom de handlingar som den sökande vidtagit och i synnerhet om myndigheterna fått

vetskap om den sökandes aktiviteter och hur de kommer att se på dessa handlingar. Det är handlingarna i sig som är relevanta, inte *varför* den sökande vidtagit handlingarna.

Förföljelse på grund av religion omfattar de situationer då den sökande förföljs på grund av att hen tagit avstånd från en viss religion, alldeles oavsett vad detta avståndstagande beror på. Om fokus skiftades från sökandes genuinitet och risk för att tillskrivas en *särskild religion*, till att istället studera frågan om den sökandes beteende i asyllandet och förväntade agerande vid ett återvändande till ursprungslandet kan ge upphov till förföljelse, kan vi undvika subjektiva spekulation om vad den sökande känner och tänker. Det är den verkliga risken som ska vara i fokus för bedömningen och beslutsfattaren är inte bunden vid de grunder som den sökande anfört som skäl för sitt påstådda skyddsbehov. Om landinformationen påvisar en risk för personer som avfallit från eller visat missnöje mot islam finns det ingen anledning att undersöka om den sökande är genuin i sin nya tro eller om hen avser att leva som kristen vid ett återvändande. Precis som att ingen kan förväntas dölja sin religion i syfte att undvika förföljelse, kan ingen förväntas följa en religion i samma syfte. Om det är sannolikt att den sökande kommer att påtvingas ett islamiskt levnadssätt för undvikande av skyddsgrundande behandling medför ett återsändande en kränkning av principen om non-refoulement.

Bilaga: Analys av domar och beslut

Sökandes medborgarskap

Afghanistan	Somalia
IIII IIII	II

Migrationsöverdomstolen

Antal: IIII IIII II

2019	2018	2016	2014
IIII III	II	I	I

DOM

Förvar	Ej PT UT & avslag förvar	”Återtag” UT gymn.	Muntlig förh. ej obehövlig
II	IIII I	I	III

HÄNVISAT UNDERLAG

MIG 2011:29
III

Migrationsdomstolen

Antal: IIII IIII II

2019	2018	2017	2016	2014
IIII III	I	I	I	I

Muntlig förhandling	Ej muntlig förhandling
IIII I	IIII I

HÄNVISAT UNDERLAG

Landinfo	MIG 2011:29	Sakkunnig/expert
II	IIII III	

DOMSTOLENS KOMMENTARER

Skriftlig bev/intyg ej tillr. sannolikt konversion genuin	Aktiviteter SE ej = avser leva som konvertit hemland	Allmän sit i ursprungsland ej tillr	Bedömde särskild sit för konvertiter	Ostridig risk för konvertiter i ursprungsland
IIII IIII	I	IIII III	III	III

SÖKS BEVISMEDEL

Intyg från utomstående om genuinitet	Dopbevis	TV / bilder på sociala medier	Intyg från kyrkan
--------------------------------------	----------	-------------------------------	-------------------

IIII	IIII I	I	II
------	--------	---	----

SÖK ANFÖRT

Deltagit aktiviteter	Aktiv sociala medier	Mission	Utsatt för hot
IIII II	III	III	IIII

Vill missionera hemland	Redan innan tankar på att utforska
II	I

BEDÖMNINGSASPEKTER / FÖRVÄNTNING PÅ SÖK

Detaljerad återgivning om kontakt med kristendom	Utförlig förklaring om varför konvertering kristendom	Detaljerad återgivning hur utövar kristendom
II	IIII	II

Konversion ingripande & viktigt ställningstagande av stor betydelse	Detaljerad förklaring varför viktigt att missionera	Detaljerad förklaring varför risk att missionera i hemlandet
IIII II	I	I

Detaljerad återgivning om personlig betydelse konversion/kristendom	Personlig redogörelse varför avstånd islam	Personlig redogörelse om process övergång kristendom
IIII I	III	IIII

Detaljerade & tydliga svar på centrala kunskapsfrågor	Svårighet att läsa ej förklaring till kunskapsbrister	Mindre trovärdig om anför konversion sent i processen	Högre förväntning detaljerad kunskap om kristen länge
IIII II	II	IIII	III

Tydliga uppgifter om vem i hemland som känner till konversionen	Detaljerade uppgifter om hot	Reflektion över liv som kristen i hemland	Beskriva betydelse av tro i vardagen
I	II	II	I

Sammanhängande & tydlig berättelse	Begränsad tid som kristen	Kunskap om 1 men ej 2 - tecken på lärt utantill
II	II	I

MYNDIGHETERS / PERSONERS VETSKAP

Ej sannolikt övertygelse känd i hemland	Ej konkret uppg. att bild/TV spridits till hemland	Ej konkreta uppg. personer verkställa hot
IIII III	III	I

TILLSKRIVEN

Bedömde ej tillskriven	Nämnde men utredde ej
II	I

Migrationsverket

Antal: IIII II

2019	2018	2017	2013	Årtal sekretess
III	I	I	I	I

Konversion anfördes ej	Uppgav ifrågasatt islam redan i hemland
II	III

HÄNVISAT UNDERLAG

Landinfo	Rättsligt ställningstagande konvertit	MIG 2011:29 / UNHCR Handbok & Guidelines	Sakkunnig/expert
IIII	I	UNHCR: IIII / MIG: II	

VERKETS KOMMENTARER

Skriftlig/dok bev ej tillr	Dop är av betydelse	Intyg om genuin från utomst lågt bevisvärde
III	I	I

Anfört konv. efter första avslag	Konversion stort omvälvande beslut
IIII	I

Allmän sit i ursprungsland ej tillr	Bedömde särskild sit för konvertiter	Ostridig risk för konvertiter i ursprungsland
	II	II

SÖKS BEVISMEDEL

Intyg från utomstående om genuinitet	Dopbevis	Bilder på sociala Medier / TV	Bevis medlem kyrka
III	III	III	I

SÖK ANFÖRT

Deltagit aktiviteter	Aktiv sociala medier	Mission	Utsatt för hot	Vill missionera hemland
I	III	I	II	I

BEDÖMNINGSASPEKTER / FÖRVÄNTNING PÅ SÖK

Detaljerat för utv. av intresse för kristendom	Tydlig förklaring varför just kristendom	Medvetet val av kyrka visar utforskning av kristendom
II	III	I

Detaljerad förklaring vf ifrågasätta islam (/avfallit)	Detaljerat om personlig betydelse av kristendom/reflektioner	Djupgående resonemang kring tidigare religion
III	III	III

Reflektion skillnad/vf kristendom bättre än islam	Kunna svara på rena kunskapsfrågor (ex bibelutdrag, värden)
II	III

Resonera kring innebörd avstånd islam (risk)	Mindre trovärdig om anför konversion sent i processen	Reflektera över olika inr. inom islam utan våld
II	II	I

MYNDIGHETERS / PERSONERS VETSKAP

Tydligt visa hur personer fått info	Ej bevis på hot	Få likes = ej sannolikt vetenskap	Afgh. myndigheter vet konverterar för UT
III	II	II	I

Visa tydlig kritik sociala medier	Ej visat att finns kännedom om avstånd islam
I	III

TILLSKRIVEN

Bedömde ej tillskriven	Nämnde men utredde ej
III	I

Käll- och litteraturförteckning

Offentligt tryck

Utredningsbetänkanden

SOU 1964:27 Lag om förvaltningsförfarandet: besvärssakkunnigas slutbetänkande

SOU 2006:6 Skyddsgrundsdirektivet och svensk rätt

Utskottsbetänkanden

Socialförsäkringsutskottets betänkande 2009/10:SfU8

Socialförsäkringsutskottets betänkande 2014/15:SfU5

Propositioner

Proposition 1954:134 Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen rörande ratifikation av Förenta Nationernas konvention angående flyktingars rättsliga ställning

Proposition 2013/14:248 Genomförande av det omarbetade skyddsgrundsdirektivet

Proposition 2009/10:31 Genomförande av skyddsgrundsdirektivet och asylprocedurdirektivet

Proposition 1996/97:25 Svensk migrationspolitik i globalt perspektiv

Regeringsskrivelser

Skr. 2001/02:5 Migration och asylpolitik

Övrigt riksdagstryck

Riksdagsskrivelse 2009/10:133

Riksdagsskrivelse 2014/15:27

Litteratur

Ammerman, Tatom, Nancy, Sacred stories, spiritual tribes: finding religion in everyday life, Oxford University Press, New York, 2013.

Anderson, Heaton, Allan, Eritrean Pentecostals as Asylum Seekers in Britain, Journal of Religion in Africa 43 (2013) 167-195.

Andersson et al., Bevis 8: Prövning av migrationsärenden, Tredje upplagan, Norstedts Juridik AB, Stockholm, 2018.

Bergström, Gustin, Maria m.fl., Konvertitutredningen - Rapport om Migrationsverkets hantering av konvertiters asylprocess, 2019.

Blomberg, Jesper och Södergren, Patrik: Förvaltningsprocesslag (1971:291) 30 §, Lexino 2019-11-01. Kommentaren under rubriken 3.1 Särskilt om bevisfrågor i förvaltningsprocessen.

Enstedt, Daniel och Plank, Katarina, Det heliga i vardagen, Introduktion till levd religion. I *Levd Religion. Det heliga i vardagen*, Lund: Nordic Academic Press, 2018.

Eriksson et al., Rättegångsbalken m.m., Norstedts Juridik 2019. Kommentaren till 35 kap. 1 §.

Feijen, Liv och Frennmark, Emelia, Kvalitet i svensk asylprövning: en studie av Migrationsverkets utredning av och beslut om internationellt skydd, Migrationsverket, Stockholm, 2011.

Kagan, Michael, Is Truth in the Eye of the Beholder? Objective Credibility Assessment in Refugee Status Determination (2003). *Scholarly Works*, Paper 633, 2003.

Kagan, Michael, Refugee Credibility Assessment and the "Religious Imposter" Problem: A Case Study of Eritrean Pentecostal Claims in Egypt, University of Nevada Las Vegas – William S. Boyd School of Law, 43 *Vanderbilt Journal of Transnational Law* 1179, 2010.

Kellberg, Love, De medborgerliga och politiska rättigheterna, Utrikesdep., Regeringskansliet, Stockholm, 1999.

McGuire, B., Meredith, Rethinking Religious Identity, Commitment, and Hybridity, oxford Scholarship Online, 2011.

Musalo, Karen, Claims for Protection Based on Religion or Belief: Analysis and Proposed Conclusions, 16 *Int'l J. Refugee L.* 165, 2004.

Noll, Gregor, Credibility, Reliability, and Evidential Assessment, i *The Oxford Handbook of Refugee Law*, Oxford University Press. Från författaren erhållet manuskript. Förväntad publicering 2020.

Nordh, Roberth, Bevisrätt B: bevisbörda och beviskrav, Andra upplagan, Iustus förlag, Uppsala, 2019.

Nääv, Maria och Zamboni, Mauro (red.), Juridisk metodlära, Andra upplagan, Studentlitteratur, Lund, 2018.

Samahon, N., Tuan, The Religion Clauses and Political Asylum: Religious Persecution Claims and the Religious Membership Conversion Imposter Problem, 88 *Geo. L.J.* 2211 (2000).

Sandgren, Claes (2018), Rättsvetenskap för uppsatsförfattare. Ämne, material, metod och argumentation. Norstedts Juridik.

Schjatvet, Cecilie, Forfølgelse basert på religion og medlemskap i en spesiell sosial gruppe (seksuell legning) – praksis i UDI og UNE etter Høyesteretts dom av 29. mars 2012, Advokatfirmaet Hestenes og Dramer & Co, 2015.

Segenstedt, Alexandra och Stern, Rebecca, Vad krävs för att få skydd?, Svenska Röda korset, Stockholm, 2011.

Stromberg, G. Peter, The Role of Language in Religious Conversion. I The Oxford Handbook of Religious Conversion, Lewis R. Rambo & Charles E. Farhadian (red), 2014.

Thorburn Stern, Rebecca och Wikström, Hanna, Migrationsrätt: skyddsbehov och trovärdighet: bedömning i asylärenden, 1. uppl., Liber, Stockholm, 2016.

Elektroniska källor

Europaparlamentet, ”Skyddet för de medborgerliga rättigheterna i EU”, europarl.europa.eu, <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/sv/sheet/146/skyddet-for-de-grundlaggande-rattigheterna-i-eu>, hämtat 7 april 20.

European Commission, ”Common European Asylum System”, ec.europa.eu, https://ec.europa.eu/home-affairs/what-we-do/policies/asylum_en, hämtat 16 juli 2020.

European Commission, ”non-refoulement”, ec.europa.eu, https://ec.europa.eu/home-affairs/what-we-do/networks/european_migration_network/glossary_search/non-refoulement_en, hämtat 16 juli 2020.

European Court of human Rights, ”The Court in Brief”, echr.coe.int, https://www.echr.coe.int/Documents/Court_in_brief_ENG.pdf, hämtat 6 april 2020.

Europeiska unionen, ”EU-domstolen”, europa.se, https://europa.eu/european-union/about-eu/institutions-bodies/court-justice_sv, hämtat 23 juli 2020.

NE, ”apostat”, ne.se, <https://www-ne-se.ludwig.lub.lu.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/apostat>, hämtat 1 augusti 2020.

NE, ”förnuft”, ne.se, <https://www-ne-se.ludwig.lub.lu.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/förnuft>, hämtat 16 juli 2020.

NE, ”intellektuell”, ne.se, [https://www-ne-se.ludwig.lub.lu.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/intellektuell-\(intellektet-förnuftet\)](https://www-ne-se.ludwig.lub.lu.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/intellektuell-(intellektet-förnuftet)), hämtat 16 juli 2020.

NE, ”konvertera”, ne.se, >><https://www-ne-se.ludwig.lub.lu.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/konvertera><<, hämtat 1 augusti 2020.

NE, ”Vilka är världsreligionerna?”, ne-se.ludwig.lub.lu.se, https://www-ne-se.ludwig.lub.lu.se/världens-religioner/#/fordjupning?_k=dq78me<< hämtat 21 april 2020.

Regeringskansliet, ”Medborgerliga och politiska rättigheter”, <https://www.regeringen.se/regeringens-politik/demokrati-och-manskliga-rattigheter/fakta-om-manskliga-rattigheter/medborgerliga-och-politiska-rattigheter/>, hämtat 7 april 2020.

Sverige för UNHCR, ”FN:s flyktingkonvention”, [sverigeforunhcr.se, https://sverigeforunhcr.se/flykting/fns-flyktingkonvention](https://sverigeforunhcr.se/flykting/fns-flyktingkonvention), hämtat 9 april 2020.

Juridiska riktlinjer

European Asylum Support Office, Judicial analysis: Evidence and credibility assessment in the context of the Common European sylum System, IARLJ-europé, 2018.

European Asylum Support Office, Practical Guide: Evidence Assessment, EASO Practical Guide Series, 2015.

International Review of the Red Cross, Note on migration and the principle of non-refoulement, ICRC 2018.

Migrationsverket, Rättsligt ställningstagande angående metod för prövning av tillförlitlighet och trovärdighet, RCI 09/2013.

Migrationsverket, Rättsligt ställningstagande angående metod för prövning då religion, inklusive konversion och ateism m.m. åberopas som asylskäl, SR 46/2018.

Office for the High Commissioner for Human Rights, General Comment No. 22: The right to freedom of thought, conscience and religion (Art. 18) : . 30/07/93. CCPR/C/21/Rev.1/Add.4, General Comment No. 22. (General Comments), 1993.

United Nations High Commissioner for Refugees, Advisory Opinion on the Extraterritorial Application of non-refoulement obligations under the 1951 convention relating to the status of refugees and its 1967 protocol, 2007.

United Nations High Commissioner for Refugees, Beyond Proof. Credibility Assessment in EU Asylum Systems, 2013.

United Nations High Commissioner for Refugees, Country of Origin Information: Towards Enhanced International Cooperation, februari 2004, Protection Information Section Department of International Protection, Global Consultations on International Protection/Third Track: Asylum Processes (Fair and Efficient Asylum Procedures), 31 May 2001, EC/GC/01/12: j). UNHCR CP 2500, CH-1211 Geneva 2, Switzerland.

United Nations High Commissioner for Refugees, Guidelines on International Protection No.6: Religion-Based Refugee Claims under Article 1A(2) of the 1951 Convention and/or the 1967 Protocol relating to the Status of Refugees, Distr. General, HCR/GIP/04/06, 28 april 2004.

United Nations High Commissioner for Refugees, Handbook on Procedures and Criteria for Determining Refugee Status, 1998, HCR/1P/4/ENG/REV.4.

United Nations High Commissioner for Refugees, Note on Burden and Standard of Proof in Refugee Claims, 16 December 1998.

Rättsfallsförteckning

Migrationsöverdomstolen

MIG 2006:1
MIG 2006:6
MIG 2007:12
MIG 2007:16
MIG 2007:37
MIG 2011:6
MIG 2011:29
MIG 2013:2
UM 2143-14
UM 10945-16
UM 14683-17
UM 1927-19
UM 4576-19
UM 5258-19
UM 5259-19
UM 5404-19
UM 14145-19
UM 14251-19
UM 15199-19
UM 16384-19

Migrationsdomstolen

UM 7754-13
UM 10942-16
UM 7441-17
UM 2528-18
UM 4349-18
UM 11785-18
UM 515-19
UM 559-19
UM 1035-19
UM 1100-19
UM 2084-19
UM 8879-19

Migrationsverkets beslut

11896883
12237609
12512538
12653216
50418966
50665214

Internationella och utländska domstolar

A.A. mot Schweiz (32218/17).

A, B och C mot Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie, C-148/13-C-150/13.

Bastanipour v. INS, 980 F.2d 1129 (7th Cir. 1992) (Posner, C.J.).

Bello v. Sweden, 32213/04, ECHR 2016.

Gheisari v. Secretary of State for the Home Department, EWCA Civ 1854, 2004.

HK v. Secretary of State for the Home Department, EWCA Civ 1037, 2006.

JK and Others v. Sweden, no. 59166/12, ECtHR 2016.

Q.A. v. Sweden, CCPR/C/127/D/3070/2017, UN Human Rights Committee (HRC), 2020.

Tyskland mot Y och Z, C-71/11 och C-99/11.

U.S. v. Ballard, 322 U.S. 78, (1944).

Y v. Secretary of State for the Home Department, EWCA Civ 1223, 2006.